

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ
สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

นางมนต์ปรียา ระวังศรี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Member Participation in the Business Operations of Wang Nam Yen Agricultural
Cooperatives, Ltd. in Sa Kaeo Province**

Mrs. Monpriya Rawongsri

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

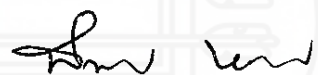
2013

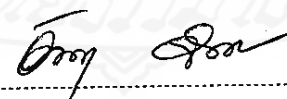
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว
ชื่อและนามสกุล	นางมนต์ปรียา ระวังศรี
แขนงวิชา	สหกรณ์
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2557

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา จิตตลดากร)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ชื่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด
จังหวัดสระแก้ว

ผู้ศึกษา นางมนต์ปริยา ระวังศรี รหัสนักศึกษา 2559003369

ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด เกี่ยวกับ
1) สภาพทั่วไปของสมาชิก 2) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ และ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จำนวน 727 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้จำนวน 258 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า คร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย อายุระหว่าง 31 – 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ 5,001 - 8,000 บาท ระยะเวลาเป็นสมาชิก 6 – 10 ปี รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์มากที่สุด และความถี่ในการรับข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากแหล่งต่างๆ เป็นบางครั้ง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน ผลประโยชน์ และการควบคุมตรวจสอบ 3) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ พบว่า แตกต่างกันเมื่อรายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ จำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ การเดินทางไม่สะดวก การให้บริการของคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และสินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก การมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก และสมาชิกไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตร จังหวัดสระแก้ว

Independent Study title: Member Participation in the Business Operations of Wang Nam Yen Agricultural Cooperatives, Ltd. in Sa Kaeo Province

Author: Mrs. Monpriya Rawongsri; **ID:** 2559003369

Degree: Master of Business Administration (Cooperatives)

Independent Study advisor: Achara Cheewatragoongit, Associate Professor;

Academic year: 2013

Abstract

The objectives of this research were to study the members of cooperatives in the following matters: 1) general backgrounds of the members, 2) the participatory level of the members in cooperatives' business operations, 3) the group comparisons of the members' participation in the cooperatives' business operations; and 4) problems and obstacles of members' participation in the cooperatives' business operations.

The population of this study consisted of 727 members of Wang Nam Yen Agricultural Cooperatives in Sa Kaeo Province. The samples were comprised of 258 members randomly selected by using Taro Yamane formula. Data were collected by using a questionnaire and percentage, mean, standard deviation, t-test and analysis of variance were used for data analysis.

The results showed that 1) the majority of cooperatives' members were male, in the 31-40 years age range, finished primary education level with income of 5,001-8,000 baht a month. Most of them had been a member of the cooperatives for 6 – 10 years. The majority of them reported that they received news and information about the cooperatives mainly from cooperatives personnel and from time to time and from other sources occasionally. 2) The cooperatives' members had a medium level of participation in all four aspects of the cooperatives' operations, i.e. decision making, business operations, benefits, and monitoring/auditing. 3) A comparison of members' personal factors with their level of participation in the cooperatives' business found that there were a statistically significant differences ($p < 0.01$) between the factors of the members' income, educational level, and reception of news and information about the cooperatives, . In contrast, there was no statistically significant difference between the factors of the members' sex, age, and number of years of membership in the cooperatives and their level of participation in the cooperatives' operations. 4) The problems and obstacles of members' participation in the cooperatives were the difficulty in traveling to the cooperatives, inadequate services provided by cooperatives' personnel or the management committee, and a lack of desired services, no matching of the range of goods/services offering and the needs of the members, no obvious benefit from member participation, and lack of time for joining in the cooperative's operations.

Keywords: Participation of cooperatives' member, Agricultural cooperatives, Sa Kaeo Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ รองศาสตราจารย์ ส่งเสริม หอมกลิ่น และคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกหลายท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบ ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ สหกรณ์การเกษตรวัง น้ำเย็น จำกัด ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมแบบสอบถามและให้ความสะดวกในการ ค้นคว้าข้อมูล ตลอดจนสมาชิกผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน รวมทั้งท่านที่ไม่ได้กล่าวนามอีก มากมายที่มีส่วนช่วยให้งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าพึงมีของการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่บิดา มารดา บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การอบรม สั่งสอน และให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดี

มนต์ปรีชา ระวีวงศ์

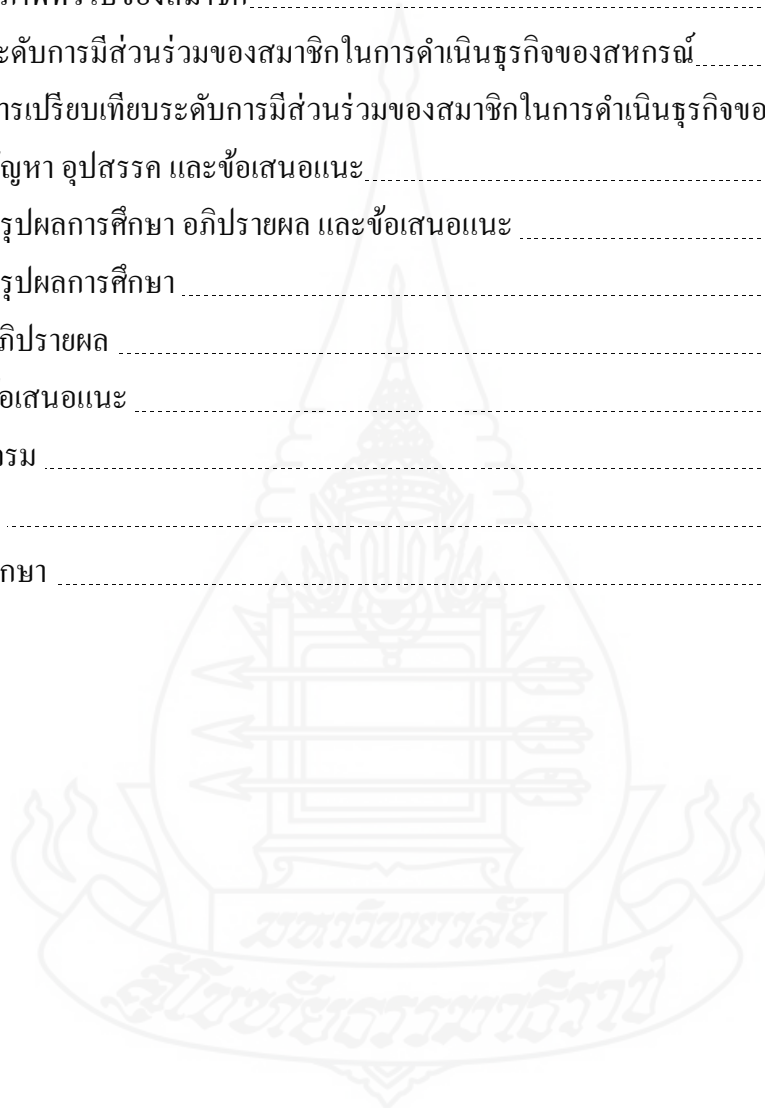
เมษายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประเด็นปัญหาการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
สมมติฐานในการศึกษา	5
ขอบเขตการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์	8
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสระแก้ว และสหกรณ์ในจังหวัดสระแก้ว	19
บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด	23
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	44
สภาพทั่วไปของสมาชิก	45
ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์	47
การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์	52
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	67
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปผลการศึกษา	68
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	79
ประวัติผู้ศึกษา	87

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนสหกรณ์ในจังหวัดสระแก้วแยกตามประเภทสหกรณ์.....	23
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์.....	45
ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์.....	46
ตารางที่ 4.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก.....	47
ตารางที่ 4.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์.....	48
ตารางที่ 4.5 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์.....	49
ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์.....	50
ตารางที่ 4.7 ระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์.....	51
ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกเพศชายและเพศหญิง.....	52
ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม.....	53
ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีอายุต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	54
ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีอายุต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน.....	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน โดยภาพรวม.....	55
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	56
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน.....	56
ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์.....	57
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ.....	58
ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวม.....	59
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน.....	60
ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันด้านการมีส่วนร่วม ในการควบคุมตรวจสอบ.....	60
ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน โดยภาพรวม.....	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.21	การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกันโดยภาพรวม..... 62
ตารางที่ 4.22	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ..... 63
ตารางที่ 4.23	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 63
ตารางที่ 4.24	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 64
ตารางที่ 4.25	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ..... 65
ตารางที่ 4.26	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในแต่ละด้าน กับตัวแปรที่ศึกษา..... 66
ตารางที่ 4.27	ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์..... 67

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	4
ภาพที่ 2.1 แผนผังโครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์	17
ภาพที่ 2.2 ตราประจำจังหวัดสระแก้ว	22
ภาพที่ 2.3 แผนที่จังหวัดสระแก้ว	22
ภาพที่ 2.4 บ้านไผ่ของการมีส่วนร่วม 8 ชั้น ของอาร์เอสไดน์	31

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสหกรณ์ในประเทศไทย เกิดขึ้นได้โดยมีมูลเหตุมาจากสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยได้เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจของชนบทก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตัวเองมาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ความต้องการเงินทุนการขยายการผลิตและการครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวนาที่ไม่มีทุนรอนของตนเองก็หันไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และยังถูกเอาเปรียบ จากพ่อค้านายทุนทุกวิถีทางอีกด้วย ชาวนาจึงตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา ทำนาได้เข้ามาทำใดก็ต้องขายใช้หนี้เกือบหมด นอกจากนี้การทำนายังคงมีผลผลิตที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ ถ้าปีไหนผลผลิตเสียหาย ก็จะทำให้หนี้สินเพิ่มพูนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนลูกหนี้บางรายต้องโดยกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้แก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นผู้เช่านา หรือเร่ร่อนไม่มีที่ดินทำกินไปในที่สุด (กรมส่งเสริมสหกรณ์ การสหกรณ์ในประเทศไทย 2550:23)

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทยก็คือ การควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน โดยทางราชการได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เปิดโอกาสให้สหกรณ์หาทุนขนาดเล็กที่ดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียวควบเข้ากันเป็นขนาดใหญ่ สามารถขยายการดำเนินธุรกิจเป็นแบบอเนกประสงค์ ซึ่งจะเป็ประโยชน์แก่สมาชิกได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้สหกรณ์หาทุนจึงแปรสภาพเป็นสหกรณ์การเกษตรมาจนปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2511 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาแก่สมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสถาบันสหกรณ์ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และความช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์สากลในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ โดยมีสหกรณ์ทุกประเภทเป็นสมาชิก ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดประเภทของสหกรณ์ไว้ 6 ประเภท ตามประกาศกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2516 ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ และในปี พ.ศ. 2548 ได้ประกาศให้มีสหกรณ์รับจดทะเบียนเป็น 7 ประเภท คือสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน และตาม

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติที่ว่าด้วย คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) การแบ่งแยกสหกรณ์ สมาชิกสมทบ และอื่น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์อย่างมาก นับแต่สหกรณ์ได้ ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในธุรกิจต่าง ๆ ได้สร้างความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก จนทำให้จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก ปริมาณเงินทุนและ ผลกำไรของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี การสหกรณ์ในประเทศไทยจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะต่อประชาชนที่ยากจน สหกรณ์จะเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมที่ช่วย แก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ประชาชนให้ดีขึ้น (กรมส่งเสริม สหกรณ์ การสหกรณ์ในประเทศไทย 2550 : 27)

รายงานกิจการของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ประจำปี 2555 สหกรณ์ การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ได้รับจดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เลขทะเบียน กสก.74/2520 เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2520 เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร ปีบัญชี สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี มีสมาชิกทั้งสิ้น จำนวน 727 คน และมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 52,119,235.90 บาท ในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด มีคณะกรรมการ ดำเนินงาน จำนวน 15 คน เป็นผู้บริหรงาน ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 2 คน และมีเจ้าหน้าที่ฝ่าย จัดการของสหกรณ์ จำนวน 8 คน

การดำเนินงานของสหกรณ์

สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจให้บริการสมาชิกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ธุรกิจเงินฝาก สหกรณ์ให้บริการรับฝากเงินกับสมาชิก ประเภทเงินรับฝากออมทรัพย์ เงินรับฝากสัจจะออมทรัพย์ และ เงินรับฝากออมทรัพย์พิเศษ
2. ธุรกิจสินเชื่อ สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตหรือลงทุนใน การเกษตร
3. ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย สหกรณ์ได้จัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่าย ให้กับสมาชิก เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ
4. ธุรกิจรวบรวมผลผลิต สหกรณ์มิได้กำหนดแผนการดำเนินงานประจำปีโดยสหกรณ์ รวบรวมมันสำปะหลังและข้าวโพด

จากข้อมูลของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมใน กิจกรรมของสหกรณ์ค่อนข้างน้อย ซึ่งหากแบ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับธุรกิจสหกรณ์ ได้แก่ การบริหารจัดการองค์การ และเอื้ออาทรต่อ สังคมประกอบด้วยกิจกรรมในเรื่องการเข้าร่วมประชุมกลุ่มสมาชิก การเข้าร่วมประชุมใหญ่ การถือ

ห้เพิ่ม การให้สวัสดิการแก่สมาชิก การร่วมกิจกรรมสังคม ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมในเรื่องของการรับฝากเงินจากสมาชิก การให้เงินกู้แก่สมาชิก การให้สินเชื่อแก่สมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ ธุรกิจการซื้อ ธุรกิจการขาย ธุรกิจการให้บริการ ส่งเสริมการเกษตรและธุรกิจอื่น ๆ

ผู้ศึกษาในฐานะข้าราชการสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว ที่มีหน้าที่ส่งเสริม แนะนำ สหกรณ์ในจังหวัดสระแก้ว พบว่าจากการดำเนินงานของสหกรณ์ มีธุรกิจหลายๆ ด้าน บริการให้แก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ประสบผลสำเร็จด้วยดี แต่ในขณะเดียวกันถึงแม้สหกรณ์จะประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ แต่ก็ยังมีปัญหาในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวิธีการสหกรณ์โดยแท้จริงโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ยังไม่ดีนักเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่า การที่สหกรณ์หนึ่งสหกรณ์ใดจะดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่สมาชิกอย่างแท้จริง ย่อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในควบคุมตรวจสอบ

ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ และเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการ แนะนำส่งเสริมการบริหารจัดการของสหกรณ์ ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์มากขึ้น และพัฒนาสหกรณ์ให้มีความมีประสิทธิภาพ และมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

2.2 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสภาพทั่วไปของสมาชิก

2.4 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

3. ประเด็นปัญหาการศึกษา

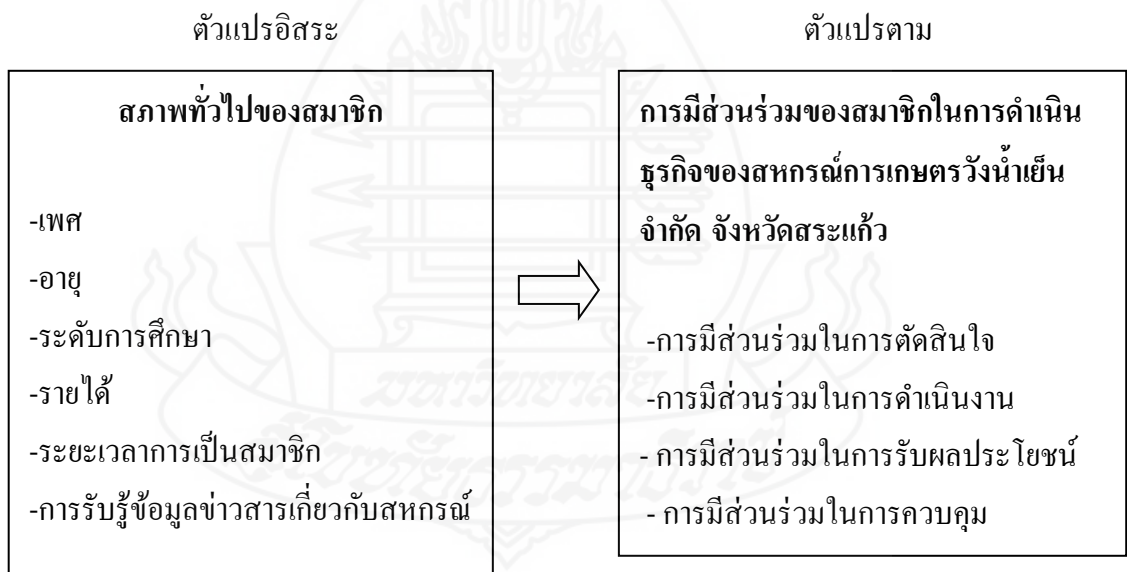
3.1 สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด เป็นอย่างไร

3.2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ เป็นอย่างไร

3.3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ เป็นอย่างไร

3.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มีอะไรบ้าง

4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

5. สมมติฐานในการศึกษา

- 5.1 สมาชิกสหกรณ์ที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน
- 5.2 สมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน
- 5.3 สมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน
- 5.4 สมาชิกสหกรณ์ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน
- 5.5 สมาชิกสหกรณ์ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน
- 5.6 สมาชิกสหกรณ์ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน

6. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ

6.2 ขอบเขตของพื้นที่

เป็นการศึกษาเฉพาะสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด เท่านั้น

6.3 ขอบเขตด้านตัวแปร แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

6.3.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) รายได้
- 4) ระดับการศึกษา

5) ระยะเวลาการเป็นสมาชิก

6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์

6.3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

4) การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ

6.4 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จำนวน 727 คน โดยใช้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษา จำนวน 258 คน

6.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม 2557 ถึงเดือน เมษายน 2557

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

7.2 สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

7.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจในด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ

7.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่สมาชิกเข้ามามีบทบาทร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในด้านการตัดสินใจ ได้แก่ การประชุมใหญ่สามัญประจำปี การประชุมกลุ่มสมาชิก การเสนอแผนการดำเนินงานประจำปี การเลือกตั้งคณะกรรมการ และการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

7.5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่สมาชิกเข้ามามีบทบาทร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในด้านการดำเนินงาน ได้แก่ เข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ เช่น ธุรกิจสินเชื่อ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย เป็นต้น การเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน การกำหนดระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ การตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ สหกรณ์ และเสนอข้อคิดเห็นในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

7.6 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึงการที่สมาชิกเข้ามามีบทบาทร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในด้านผลประโยชน์ได้แก่การซื้อขายสินค้า การขายสินค้า การฝากเงินและกู้เงิน การรับเงินปันผลและเฉลี่ยคืน และสวัสดิการต่าง ๆ ของสหกรณ์

7.7 การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ หมายถึงการที่สมาชิกเข้ามามีบทบาทร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในด้านการประเมินผล ได้แก่ การระดมทุน การตลาด การทำงานของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ การเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ และประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 สหกรณ์สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2 ผู้บริหารสหกรณ์สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

8.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว ใช้เป็นแนวทางการแนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจต่างๆ ของสหกรณ์ในจังหวัดสระแก้วต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารอบแนวคิด และเป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งได้สรุปประเด็นที่สำคัญ 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์
2. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสระแก้ว และสหกรณ์ในจังหวัดสระแก้ว
3. บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด
4. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ วาระแห่งชาติด้านสหกรณ์ (2556 : 1-4) สหกรณ์ในประเทศไทย มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิต สร้างการจ้างงาน และช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ นอกจากนี้ สหกรณ์ยังมีบทบาท สำคัญต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการนำอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์สอนให้สมาชิกสหกรณ์รู้จักการช่วยตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยึดหลักประชาธิปไตยในการบริหารองค์กรร่วมกันดูแลช่วยเหลือได้ในในชุมชน รวมทั้งการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน ประกอบด้วย องค์กร สหประชาชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งบทบาทของสหกรณ์ต่อเศรษฐกิจและสังคม และการแก้ไขปัญหาความยากจน องค์กรสหประชาชาติ จึงได้ประกาศให้ปี 2012 เป็นปีสากลแห่งการสหกรณ์ เรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตระหนักในคุณค่าของบทบาทสหกรณ์การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และความยากจนของประเทศ และขอให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ขยายเผยแพร่วิธีการสหกรณ์ไปในหมู่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนใช้หลักสหกรณ์ในวิถีชีวิตของตนเอง

จากรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติ ในโอกาสทศวรรษ ครบ 100 ปี ของการสหกรณ์ไทยของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภาพ.ศ. 2553 ได้เห็นความจำเป็นในการผลักดันให้สหกรณ์เข้าสู่วาระแห่งชาติ ดังนี้

1. สหกรณ์ไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศโดยกำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญและนโยบายของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง
2. สหกรณ์เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเศรษฐกิจและสังคมทั้งในชนบทและในเมืองของประเทศไทย
3. สหกรณ์เป็นการสร้างการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันของประชาชน
4. สหกรณ์เป็นกลไกสร้างการเรียนรู้วิถีแห่งประชาธิปไตยในระยะยาว ยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่เป็นการปูพื้นฐานความรู้ด้านการปกครองระบบประชาธิปไตย
5. ระบบสหกรณ์มีอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์สามารถแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกโดยการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
6. สหกรณ์เป็นองค์กรที่เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
7. รัฐได้ใช้สหกรณ์เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตั้งแต่ปี 2549 และระบบสหกรณ์ดำเนินงานมาจะครบ 100 ปีในปี 2559

1.1 ความหมายของ “สหกรณ์” (Cooperatives)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระดำรัสเนื่องในโอกาสที่ผู้นำสหกรณ์เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิตาลัย เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2521 (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2542 : 1) “สหกรณ์ แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะจะต้องร่วมมือกันทุกด้าน ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ ขาดไม่ได้ต้องพร้อม”

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 “สหกรณ์” หมายถึง องค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการตามความต้องการ หรือผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์โคนม(กฐ) คณะบุคคลที่ซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนว่าด้วยกฎหมายสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 (มาตรา 4) ให้ความหมาย สหกรณ์ คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

สรุป ความหมายสหกรณ์ คือ องค์กรที่คณะบุคคลที่รวมตัวกันมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม การกินดี อยู่ดี มีสันติสุขของมวลสมาชิก

1.2 อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperatives Ideology) คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ซึ่งจะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

การช่วยตนเอง คือ การพึ่งพาตนเอง ก่อให้เกิดอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้โดยวิธี

- ขยัน (ไม่เกียจคร้าน อดทน อดกลั้น)
- ประหยัด (ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ฟุ่มเฟือย แต่คอบออมมัธยัสถ์)
- พัฒนาตน (ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมเสมอ ทั้งเรื่องวิชาชีพ และอื่น ๆ)
- หลีกพ้นอบาย (การประพฤติตนให้ห่างไกลอบายมุขทั้งหลาย ที่เป็นบ่อเกิดแห่ง

ความสุรุ่ยสุร่าย)

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คือ การร่วมมือกัน การช่วยเหลือกัน การแบ่งปันกัน โดยวิธี

- การเสียสละเพื่อส่วนรวม (ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาตัวรอดคนเดียว ชอบความเป็นธรรม)
- ร่วมมือกันพัฒนา (เห็นความทุกข์ยากของเพื่อนบ้านเป็นสิ่งที่ต้องช่วยเหลือ

ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม)

- ซื่อตรงต่อกติกา (มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย รักษากติกาที่ตั้งไว้)
- มีเมตตา รักใคร่กัน (ให้อภัยกัน รักใคร่กัน ไว้วางใจกัน เพื่อนช่วยเพื่อน)

“หลักการสหกรณ์” (Cooperatives Principles) คือ “แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม” ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership)

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control)

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation)

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence)

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education, Training and

Information)

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives)

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern For Community)

ทั้งนี้ ได้มีการยกประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละหลักการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ดังนี้

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership)

1. พึงตระหนักว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิก จะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า “บุคคล” หมายถึง ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักจูง โน้มน้าว ล่อลวง บังคับ ข่มขู่จากผู้อื่น

2. อย่างไรก็ดี การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ และไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนสมาชิกและสหกรณ์ไม่ถือว่าขัดกับหลักการสหกรณ์ข้อนี้

3. สมาชิกสมทบนั้น ควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภท เพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดา หากสหกรณ์ได้รับสมาชิกสมทบจำนวนมากก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้ แม้ว่ากฎหมายจะได้ห้ามมิให้สมาชิกสมทบบีสิทธิบางประการก็ตาม

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control)

พึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนจะต้องร่วมแรงกายใจ และสติปัญญาในการดำเนินงานของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่างๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการผู้ตรวจสอบกิจการและที่ประชุมใหญ่

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation)

1. หลักการสหกรณ์ข้อนี้มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของตนคือ การที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของ และลูกค้าในคนเดียวกัน (Co-owners customers) จึงต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้สมทบทุน ผู้ควบคุมและผู้อุดหนุนหรือผู้ใช้บริการของสหกรณ์ มิใช่เข้ามาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น

2. ในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้องกันไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งจะนำไปแบ่งกันมิได้ แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาเองถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกนั้น อาจแบ่งเป็นเงินปันผลในอัตราจำกัด และเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนแห่งธุรกิจ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence)

1. สมาชิก กรรมการและพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ต้องสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์กรช่วยตนเอง และปกครองตนเอง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจหรือทำสัญญาใดๆ ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล

2. การรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐหรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสหกรณ์หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้ และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองของสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education, Training and Information)

1. หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมและสหกรณ์ขั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้เป็นบทบาทและความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่ได้ริเริ่มให้จัดตั้งกองทุนสะสมจัดสภาพสหกรณ์จากกำไรของสหกรณ์ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้ว ส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ก็ยังคงดำเนินการให้การศึกษา และฝึกอบรมทางสหกรณ์ แทบจะเรียกได้ว่าซ้ำซ้อนกับขบวนการสหกรณ์โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขบวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบให้การศึกษา และฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุดโดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็น และเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคตมีความรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึก และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

- การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์มีความรู้ความสามารถ และทักษะ รวมทั้งความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน

- ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนและผู้นำด้านความคิดเห็น เช่น ผู้นำชุมชน นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กรพัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง

3. หลักสูตรและเนื้อหาของการให้การศึกษาอบรม ควรครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives)

1. แท้จริงการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกัน ควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ ทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์การสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์ การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำ การกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัย และการพัฒนา ฯลฯ

3. วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถอำนวยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคมแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และทำให้ขบวนการสหกรณ์เข้มแข็ง เพราะฉะนั้น สหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์ และสหกรณ์ชั้นสูงต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมีชีวิตชีวา (Viable & Sustainable) และร่วมมือกันในลักษณะของ “ระบบรวม” หรือเป็นเอกภาพ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern For Community)

1. สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนา ที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสความสามารถ และอนาคตของคนรุ่นหลัง

2. เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเอง สหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน

1.3 วิธีการสหกรณ์ (Cooperative Practices)

วิธีการสหกรณ์ เป็นการรวมคนที่มีอุดมการณ์สหกรณ์ มาทำธุรกิจร่วมกัน ตามหลักการสหกรณ์ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาความเดือนร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยบุคคลที่มาด้วยกันนั้นจะต้องช่วยตนเองได้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นี้เองเป็นพฤติกรรมที่สำคัญยิ่งที่จะนำกลุ่มคนที่พอมีกำลังช่วยตนเองได้ และมารวมกลุ่มกันนั้นประสบความสำเร็จ พฤติกรรมที่สำคัญของการรวมกันเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จอาจแยกได้ 2 ประการ คือ พฤติกรรมร่วมแรง โดยการเอาแรงกาย แรงทรัพย์ และแรงความคิดมาร่วมกันทำธุรกิจ พฤติกรรมการร่วมใจ โดยการเอาความเสียสละ สามัคคี มีวินัย และความซื่อสัตย์มาร่วมกันทำธุรกิจ พฤติกรรมทั้ง 2 ลักษณะมีรายละเอียด ดังนี้

การร่วมแรงกันในสหกรณ์ เป็นการรวมแรงกาย คือการรวบรวมคนที่เป็นสมาชิกเข้ามาทำธุรกิจร่วมกัน ความสำเร็จของสหกรณ์มิได้อยู่ที่จำนวนสมาชิกแต่อยู่ที่คุณภาพของสมาชิก ว่ามีความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด และที่สำคัญที่มีอุดมการณ์สหกรณ์มั่นคงเพียงใด เมื่อรวมคนเข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว สมาชิกแต่ละคนต้องร่วมกันถือหุ้นในสหกรณ์ การถือหุ้นในสหกรณ์นั้นเป็นการเอาแรงทรัพย์มาร่วมกัน แต่สหกรณ์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเงินมากนัก แต่มุ่งเน้นไปที่การรวมคนการเอาทรัพย์มาร่วมกันนี้ ในระยะแรกเงินนี้อาจจะน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ จึงต้องพึ่งเงินทุนจากภายนอกโดยการกู้ยืมมาดำเนินธุรกิจก่อน แล้วค่อย ๆ สะสมทรัพย์ขึ้นไปตามลำดับ โยกำหนดให้สมาชิกต้องถือหุ้นเพิ่มเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังเก็บสำรองตามกฎหมายจากกำไรสุทธิของสหกรณ์ที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจแต่ละปี นอกจากการรวมแรงคนแรงทรัพย์แล้วทุกคนที่มาด้วยกันเป็นสหกรณ์จะต้องเอาแรงความคิดมาร่วมกันในการดำเนินธุรกิจ โดยการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แรงความคิดในสหกรณ์นี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ สหกรณ์จึงต้องจัดการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แก่สมาชิกเป็นประจำในรูปแบบของการเผยแพร่ข่าวสารทางสหกรณ์การประชุมและการให้การศึกษาอบรม ทั้งนี้เพราะเมื่อสมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจสหกรณ์ ตลอดจนวิธีการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แล้ว การร่วมแรงทำธุรกิจจะเป็นไปได้โดยง่ายและเกิดความร่วมมือ

โดยสรุป วิธีการสหกรณ์เป็นการกระทำใด ๆ เมื่อมีการจัดตั้งสหกรณ์โดยเป็นพฤติกรรมทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้บรรลุความเชื่ออันเป็นอุดมการณ์สหกรณ์ ซึ่งสามารถแยกเป็นกิจกรรมได้ดังนี้

1.3.1 การเข้าเป็นสมาชิก ดำเนินการ โดยบุคคลสมัครใจ ตัดสินด้วยคณะกรรมการ ดำเนินการ ตามหลักการประชาธิปไตย เมื่อผ่านกระบวนการจะต้องถือหุ้นอันเป็นการรวมทุน จึงได้ สิทธิแห่งการเป็นสมาชิก

1.3.2 ร่วมกิจการกับสหกรณ์โดยสมาชิกที่เป็นสมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมตามสิทธิ หน้าที่ใช้หลักประชาธิปไตยในการประชุม เลือกตั้งตัวแทนเป็นคณะกรรมการดำเนินการ ออก นโยบายของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ดำเนินกิจการตามนโยบาย สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจการนั้น ตามหลักการมีส่วนร่วม เมื่อมีสภาพปัญหาหรือต้องการพัฒนาจะให้หลักการศึกษาอบรมข้อมูล ข่าวสาร

กิจการสหกรณ์อาจเป็นธุรกิจหรือเป็นการบริการ ตามแต่สหกรณ์จะกำหนด ตามหลักการปกครองตนเองและความเป็นอิสระ โดสมาชิกร่วมมือกันช่วยเหลือกัน แต่หากยังไม่ บรรลุเป้าหมายสามารถร่วมมือกับสหกรณ์อื่นเพื่อให้มีพลังสู่เป้าหมายได้ยิ่งขึ้น ตามหลักการร่วมมือ ระหว่างสหกรณ์

1.3.3 รับผิดชอบ เป็นผลการร่วมกิจการในข้อ 2 หากกระทำสิ่งใดลงไปแล้วต้อง รับผิดชอบต่อ เช่นร่วมธุรกิจสินเชื่อ โดยการกู้เงินสหกรณ์ ต้องรับผิดชอบต่อส่งชำระคืน หากไม่ชำระคืน ต้องยอมรับการดำเนินการทางกฎหมาย การรับผิดชอบ คือ การรับผลประโยชน์แบ่งปันจากการร่วม กิจการทั้งส่วนรวมและส่วนรายคนในรูปของตัวเงินหรือการรับบริการ รวมไปถึงการแบ่งปันตาม ชอบให้กับชุมชนตามหลักการเอื้ออาทรต่อชุมชน

1.4 ประเภทของสหกรณ์

เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2548 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกกฎกระทรวง เพื่อ กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 33 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบาง ประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 และ มาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกกฎกระทรวงไว้ ดังนี้

ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน คือ

1. สหกรณ์การเกษตร
2. สหกรณ์ประมง
3. สหกรณ์นิคม
4. สหกรณ์ร้านค้า
5. สหกรณ์บริการ

6. สหกรณ์ออมทรัพย์

7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน

ทั้งนี้ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 122 ตอนที่ 63 ก วันที่ 4 สิงหาคม 2548 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2548 เป็นต้นไป โดยมีความหมายของสหกรณ์ในแต่ละประเภท ดังนี้

1. สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในกลุ่มผู้มีอาชีพทางเกษตรรวมตัวกัน จัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิก ดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ ของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

2. สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง หรือผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ โดยที่แต่ละคนไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วง ไปได้ตามลำพัง บุคคลเหล่านี้จึงรวมตัวกัน โดยยึดอุดมการณ์การช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน

3. สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดิน ทำกิน โดยการจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่ไปกับการจัดหาสินเชื่อป็น นัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็น การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ และการให้บริการ สาธารณูปโภคแก่สมาชิก

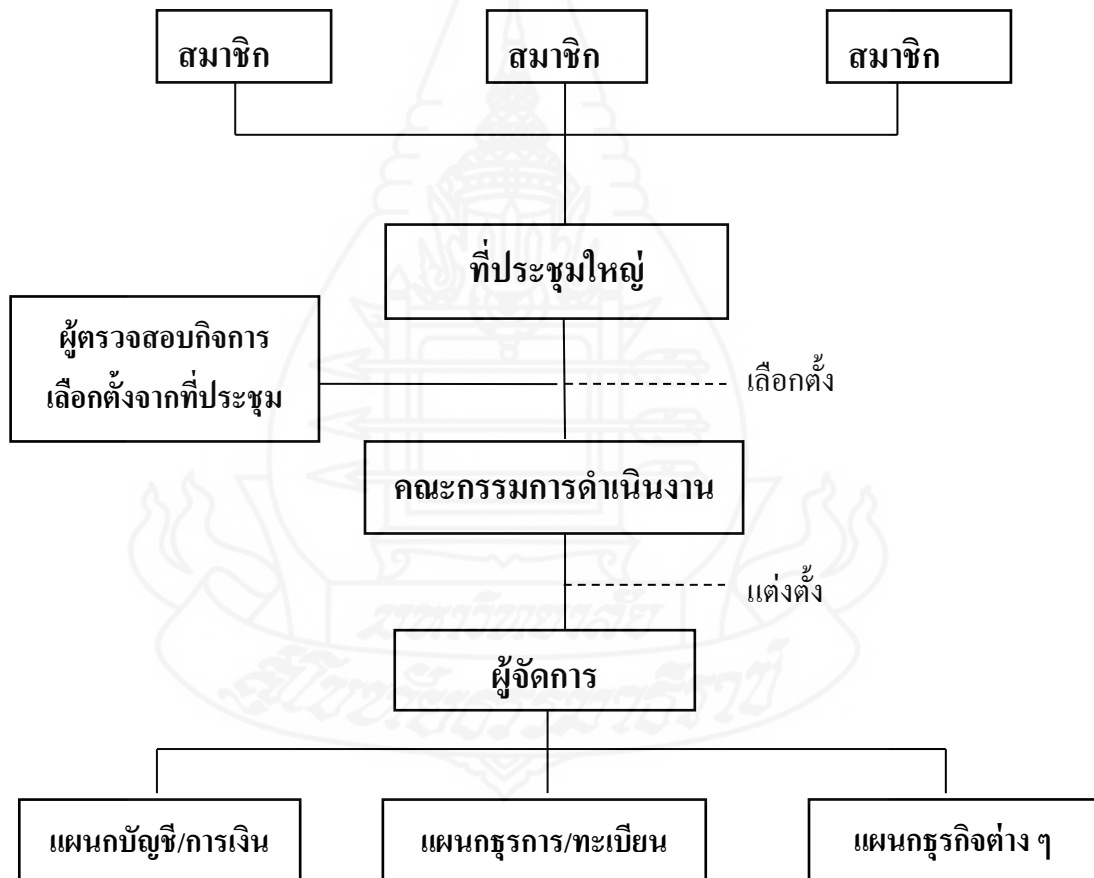
4. สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่ผู้บริโภครวมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อจัดหาสินค้าเครื่องอุปโภคมา จำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป ในต่างประเทศนิยมเรียกว่า “สหกรณ์ของแม่ โดยจดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ในประเภทสหกรณ์ร้านค้า มีสภาพเป็นนิติบุคคล เพื่อแก้ไข ความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และเพื่อผดุงฐานะความเป็นอยู่ของตนและหมู่คณะ

5. สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยมี ประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คนขึ้นไป ที่มีอาชีพเดียวกัน หรือที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่อง เดียวกันรวมตัวกัน โดยยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อ แก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ และรักษาอาชีพดั้งเดิมที่ดีให้คงอยู่

6. สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่าง เดียวกัน ทำงานที่เดียวกันหรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จัก การออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกเลย และได้รับการ จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน คือ สหกรณ์เอนกประสงค์ในชุมชนตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ประกอบอาชีพเดียวกันหรือในสถานที่เดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกประหยัดและอดออม รู้จักช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว

การบริหารงานของสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท จะยึดหลักเดียวกัน คือ บริหารงานโดยสมาชิก สมาชิกทุก ๆ คน จะเลือกตัวแทนซึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” จากที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารงานให้สหกรณ์โดยจัดจ้าง “ผู้จัดการ” ให้ปฏิบัติงานในสหกรณ์ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการดำเนินการ

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์

สมาชิก หมายถึง ผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกภายหลังที่สหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้ว โดยถือว่าได้เป็นสมาชิกเมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว (มาตรา 39)

ที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก สหกรณ์จะมีการประชุมสมาชิกทั้งหมดหรือผู้แทนสมาชิกอย่างน้อยปีละครั้ง เรียกว่า การประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. รับทราบเรื่องการรับสมาชิกเข้าใหม่และลาออกจากสหกรณ์
 2. กำหนดวงเงินกู้ยืม
 3. กำหนดค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงของคณะกรรมการดำเนินการ
 4. เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการหรือถอดถอนกรรมการดำเนินการทั้งคณะหรือรายตัว
 5. เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ
 6. พิจารณาอนุมัติงบดุลและรายงานประจำปี
 7. พิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
 8. พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
 9. พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์
 10. พิจารณารายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ
 11. พิจารณาข้ออุทธรณ์ของสมาชิกเกี่ยวกับมติของคณะกรรมการดำเนินการ
 12. พิจารณาและปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์
 13. พิจารณาลงมติให้สหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ หรือให้เข้าร่วมกับสหกรณ์อื่นในการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์
 14. พิจารณาให้ความร่วมมือและประสานงานกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในการส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ตลอดจนการรับคำแนะนำช่วยเหลือทางวิชาการสหกรณ์ และการศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์
 15. พิจารณาควบสหกรณ์และแยกสหกรณ์ (มาตรา 90,96)
- คณะกรรมการดำเนินการ เลือกมาจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวทางปฏิบัติงานของสหกรณ์
- ผู้จัดการ หมายถึง ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด ผู้จัดการจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์

ในการทำงาน ผู้จัดการจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ให้ทำงานในสหกรณ์ตามปริมาณธุรกิจและฐานะการเงินของสหกรณ์

2. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสระแก้ว และสหกรณ์ในจังหวัดสระแก้ว

(ที่มา : www.sakaeo.go.th/wikipedia.org/wiki/จังหวัดสระแก้ว/2557)

2.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสระแก้ว

ประวัติศาสตร์

ในสมัยอาณาจักรสุวรรณภูมิและอาณาจักรทวารวดี สระแก้วเป็นชุมชนที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งมีฐานะเป็นเมืองขึ้นของเมืองปราจีนบุรี (เมืองประจิมในสมัยโบราณ)

สระแก้ว เป็นชื่อที่มาจากชื่อสระน้ำโบราณซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้ว มีอยู่จำนวน 2 สระ ในสมัยกรุงธนบุรีราวปี พ.ศ.2323 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (เมื่อครั้งทรงเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก) เป็นแม่ทัพยกทัพไปตีกัมพูชา(เขมร) ได้แะพักกองทัพที่บริเวณสระน้ำทั้งสองแห่งนี้ กองทัพได้อาศัยน้ำจากสระใช้สอยและได้ขนานนามสระทั้งสองว่า “สระแก้ว-สระขวัญ” และได้นำน้ำจากสระทั้งสองแห่งนี้ใช้ในการประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา โดยถือว่าเป็นน้ำบริสุทธิ์

สมัยก่อนสระแก้วมีฐานะเป็นตำบลขึ้นอยู่ในการปกครองของอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดกบินทร์บุรี ซึ่งทางราชการได้ตั้งเป็นด่านสำหรับตรวจคนและสินค้าเข้า-ออก มีข้าราชการตำแหน่งนายกองทำน้ำที่เป็นนายด่าน จนถึงปี พ.ศ. 2452 ทางราชการจึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอชื่อว่ากิ่งอำเภอสระแก้ว โดยใช้ชื่อสระน้ำเป็นชื่อกิ่งอำเภอ ขึ้นกับอำเภอกบินทร์บุรี ในภายหลังจังหวัดกบินทร์บุรีถูกรวมกับจังหวัดปราจีนบุรี (เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2468) ต่อมาเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2501 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นอำเภอชื่อว่า อำเภอสระแก้ว ขึ้นอยู่ในการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี และในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2536 ได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัดเป็นจังหวัดลำดับที่ 74 ของประเทศไทย

การเกิดชุมชนและการตั้งถิ่นฐานบริเวณเมืองสระแก้ว

ประมาณ 4,000 ปีก่อน บริเวณอ่าวไทยยังเป็นทะเลโคลนตมเว้าลึกเข้ามาในแผ่นดินมากกว่าปัจจุบัน พื้นที่ที่เป็นจังหวัดสระแก้วยังไม่มีผู้คนอยู่อาศัย เป็นเพียงแ่งทางผ่าน ต่อมาเริ่มมีคนมาตั้งถิ่นฐานจนขยายใหญ่ขึ้นเป็นหมู่บ้าน ผู้คนพากันตั้งหลักแหล่งบริเวณเชิงเขาซึ่งปัจจุบันคือ อำเภอตาพระยา อำเภอโคกสูง อำเภอวัฒนานคร อำเภออรัญประเทศ อำเภอสระแก้ว และอำเภอเขาฉกรรจ์ โดยเฉพาะบนสองฝั่งลำน้ำพระปรังและพระสทิง จากนั้นผู้คนได้กระจาย

ออกไปอยู่บริเวณที่ตอนกลางทะเลโคลนตม ที่ปัจจุบันคือ อำเภอบ้านสร้าง อำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอประจันตคาม ในจังหวัดปราจีนบุรี

พ.ศ. 1000 ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานบริเวณเมืองสระแก้วได้พัฒนาเป็นชุมชนที่หนาแน่นขึ้น โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มลำน้ำพระปรัง-พระสทิง มีวัฒนธรรมแบบสุวรรณภูมิสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และแบบทวารวดี มีศูนย์กลางอยู่ที่เขาฉกรรจ์ และกลุ่มลำห้วยพรมโหด มีวัฒนธรรมแบบขอม ศูนย์กลางอยู่ที่ปราสาทเขาน้อย-เขารังและบ้านเมืองไผ่ (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภออรัญประเทศ)

สมัยโบราณ สระแก้วมีความสำคัญในด้านเป็นเส้นทางคมนาคมทางตะวันตก-ตะวันออก (ระหว่างเมืองชายฝั่งทะเลอ่าวไทยกับกัมพูชา) และทางเหนือ-ใต้ (ระหว่างเมืองในกลุ่มน้ำโจง ชี มูนน กับเมืองชายฝั่งทางจันทบุรี) กระทั่งพ.ศ. 1500 รัฐพื้นเมืองต่าง ๆ ในสุวรรณภูมิมีการปรับตัวเนื่องจากการทำการค้ากับจีน ประกอบกับภูมิประเทศบริเวณอ่าวไทยเปลี่ยนแปลงกลายเป็นแผ่นดินตื้นเขินขึ้นเส้นทางคมนาคมทางน้ำเปลี่ยนแปลง ผู้คนจึงอพยพย้ายถิ่นออกจากสระแก้ว

บริเวณลุ่มน้ำบางปะกงมีกลุ่มบ้านเมืองเกิดขึ้นราว พ.ศ. 1900 เป็นชุมชนขนาดเล็ก ผู้คนเสาะหาของป่าเพื่อส่งส่วยให้แก่ราชธานีต่าง ๆ ต่อมาพัฒนาเป็นเมืองด่านชายขอบ ทั้งเป็นเส้นทางเดินทัพผ่านไปยังกัมพูชา

การรวมตัวของชนหลายเชื้อชาติ

จังหวัดสระแก้ว เป็นที่รวมของชนหลายเชื้อชาติ ทั้งเขมร ญวน ลาว และญ้อ

ชาวเขมรอพยพเข้ามาในสระแก้ว เนื่องจากเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ (ชุ่ม อภัยวงศ์) ผู้สำเร็จราชการเมืองพระตะบอง อพยพชาวเขมรให้เข้ามาในฝั่งไทยภายหลังเหตุการณ์ที่ไทยเข้าปกครองกัมพูชาและจัดตั้งมณฑลบูรพาขึ้น แล้วถูกฝรั่งเศสยึดกัมพูชารวมทั้งมณฑลบูรพาคืนไปได้ นอกจากนี้เมื่อเกิดสงครามเวียดนามและสงครามกัมพูชาขึ้น ก็มีการอพยพชาวกัมพูชาเข้ามาในบริเวณชายแดนฝั่งไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตอำเภออรัญประเทศ

ชาวเวียดนามหรือญวนอพยพมายังจังหวัดสระแก้ว เพื่อหนีภัยสงครามเวียดนามในยุคที่เวียดนามใต้แตก โดยเดินทางผ่านประเทศกัมพูชาเข้ามาส่วนใหญ่อยู่ในอำเภออรัญประเทศ

ส่วนชาวลาวมีหลายกลุ่ม ดังเช่นกลุ่มไทยโยนกหรือลาวพุงดำเป็นกลุ่มล้านนาเดิม อาศัยมากอยู่ที่อำเภอวังน้ำเย็น รวมทั้งชาวญ้อที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่สิบสองปันนาแล้วไปตั้งรกรากที่แขวงไซบุรีของลาว ต่อมาถูกทัพไทยกวาดต้อนลงมาที่ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยบางส่วนได้อพยพต่อมายังอำเภออรัญประเทศ นอกจากนี้ยังมีชาวอีสานอพยพเข้ามาทำมาหากินในเกือบทุกอำเภอของจังหวัดสระแก้ว

ที่ตั้งและอาณาเขต

สระแก้ว เป็นจังหวัดชายแดนด้านตะวันออกตอนบนของประเทศ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 องศา 15 ลิปดา ถึง 14 องศา 15 ลิปดาเหนือ กับประมาณเส้นแวงที่ 101 องศา 45 ลิปดา ถึง 103 องศาตะวันออก โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับประเทศกัมพูชา

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา

สภาพภูมิประเทศ

สภาพทั่วไปพื้นที่จังหวัดสระแก้ว โดยรวมเป็นพื้นที่ราบถึงที่ราบสูงและมีภูเขาสูง สลับซับซ้อนมีระดับความสูงจากน้ำทะเล 74 เมตร กล่าวคือ

ด้านเหนือ มีทิวเขาบรรทัด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำบางปะกง มีลักษณะเป็นป่าเขาที่ปลูกได้แก่บริเวณอุทยานแห่งชาติปางสีดาเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร

ด้านใต้ มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา มีสภาพเป็นป่าโปร่ง ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตร ทำให้เกิดสภาพป่าเสื่อมโทรม ตอนกลางมีลักษณะเป็นที่ราบ ได้แก่ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอวังสมบูรณ์ เป็นเขตติดต่อกับจังหวัดจันทบุรี

ด้านตะวันออก ลักษณะเป็นที่ราบถึงที่ราบสูง และมีสภาพเป็นป่าโปร่ง ทำไร่ ทำนา

ด้านตะวันตก นับตั้งแต่อำเภอวัฒนานคร มีลักษณะเป็นสันปันน้ำและพื้นที่ลาดไปทางอำเภอเมืองสระแก้ว และอำเภอรัญประเทศ เข้าเขตราชอาณาจักรกัมพูชา

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน

ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,296 -1,539

มิลลิเมตร

ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม อากาศเย็นและมีหมอกในตอนเช้า อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 27.5 -28.78 องศา

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ภาพที่ 2.2 ตราประจำจังหวัดสระแก้ว

ตราประจำจังหวัด : พระพุทธรูปปางสรีระ ประทับยืนบนดอกบัว ด้านหลังเป็นภาพพระอาทิตย์ยามรุ่งอรุณ ตอนกลางเป็นภาพโบราณสถานปราสาทเขาน้อยสีชมพู

ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกแก้ว (*Murraya paniculata*)

ต้นไม้ประจำจังหวัด : มะขามป้อม (*Phyllanthus emnlica*)

คำขวัญประจำจังหวัด : ชายแดนเบื้องบูรพา ป่างาม น้ำตกสวย มากด้วยรอยอารยธรรมโบราณ ย่านการค้าไทย-เขมร

การปกครองจังหวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้วแบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ 58 ตำบล 731 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 7,195.436 ตร.กม. และมีประชากรทั้งหมด 548,342 คน(ข้อมูล พ.ศ. 2555)

ภาพที่ 2.3 แผนที่จังหวัดสระแก้ว

1. อำเภอเมืองสระแก้ว
2. อำเภอลองหาด
3. อำเภอตาพระยา
4. อำเภอวังน้ำเย็น
5. อำเภอวัฒนานคร
6. อำเภอรัษฎาประเทศ
7. อำเภอเขาฉกรรจ์
8. อำเภอโคกสูง
9. อำเภอวังสมบูรณ์

2.2 สหกรณ์ในจังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 2.1 จำนวนสหกรณ์ในจังหวัดสระแก้วแยกตามประเภทสหกรณ์

ข้อมูลสหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว

ข้อมูล ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2556

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์	สมาชิก(คน)
สหกรณ์การเกษตร	38	50,373
สหกรณ์นิคม	4	12,206
สหกรณ์บริการ	8	748
สหกรณ์ออมทรัพย์	11	10,183
รวม	61	73,510

ที่มา : สารสนเทศสหกรณ์ในประเทศไทย ปี 2556

3. บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด

3.1 บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์ภาคการเกษตรทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิตาลัย เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2522 “การสหกรณ์นี้ถ้าเข้าใจดีแล้วก็จะเห็นได้ว่าเป็นวิธิต่างเดียวที่จะทำให้มีความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้และต้องเข้าใจว่าเป็นการสหกรณ์ที่เรียกว่า สหกรณ์แบบเสรี คือ แต่ละคนต้องมีวินัยจริง แต่อย่าไม่อยู่ในบังคับของใครเลย อยู่ในบังคับของวินัยที่ตนเองเป็นผู้รับรอง”

สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร รวมตัวกัน จัดตั้งขึ้นและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิก ดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ ของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจแบบเอนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวม โดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

ประโยชน์ที่สมาชิกที่จะได้รับ ทำให้สมาชิกมีปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นจากการกู้เงิน สหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำมาประกอบอาชีพ ทำให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินทำกิน มากกว่าเดิม ทั้งได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิต ตั้งแต่การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การ ใช้ปุ๋ย การไถยปราบศัตรูพืช การเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ผลผลิตที่ได้จึงเป็นไปได้ตามความ ต้องการของตลาด ส่งผลให้สหกรณ์และบุคคลในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและการอนามัย

รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินสหกรณ์การเกษตรประจำปี 2555 (2556: 1-2) ได้สรุปว่า สหกรณ์การเกษตรมีจำนวนตามทะเบียนทั้งสิ้น 4,315 สหกรณ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 1.34 ในจำนวนนี้ เป็นสหกรณ์ที่รวบรวมข้อมูลได้จำนวน 3,435 สหกรณ์ มีสมาชิกทั้งสิ้น 6,274,400 คน สหกรณ์ ดำเนินงานด้วยเงินทุน 166,462,462.08 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 15.11 แบ่งเป็นแหล่ง เงินทุนภายในร้อยละ 65.29 และแหล่งเงินทุนภายนอกร้อยละ 34.71

ในรอบปี 2555 สหกรณ์ดำเนินธุรกิจตามวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์รวม 6 ด้าน ได้แก่ การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรวบรวมผลิตผล การแปรรูป ผลิตผล การให้บริการและส่งเสริมการเกษตร มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 290,350.19 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 34,196.72 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.35 ธุรกิจรวบรวมผลิตผลเป็นธุรกิจที่มีปริมาณ สูงสุดจำนวน 85,266.74 ล้านบาท หรือร้อยละ 29.36 รองลงมาคือธุรกิจการให้เงินกู้จำนวน 67,003.72 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.08

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในภาพรวม มีผลกำไรประจำปี 4,319.44 ล้าน บาท ปีก่อนจำนวน 4,092.83 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 226.61 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อย ละ 5.54 ประกอบด้วยกำไรสุทธิ 2,639 สหกรณ์ จำนวนเงิน 4,856.17 ล้านบาท ขาดทุนสุทธิ 752 สหกรณ์ จำนวนเงิน 536.73 ล้านบาท

3.2 บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด

รายงานกิจการของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ประจำปี 2555 สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ได้รับจดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เลขทะเบียน กสก.74/2520 เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2520 เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี มีสมาชิกทั้งสิ้น จำนวน 727 คน และมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 52,119,235.90 บาท ในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด มีคณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 15 คน เป็นผู้บริหารงาน ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 2 คน และมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์ จำนวน 8 คน

จำนวนสมาชิกและฐานะทางการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2556

สมาชิก	จำนวน 727 คน
สินทรัพย์หมุนเวียน	จำนวน 48,328,427.10 บาท
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	จำนวน 3,790,808.80 บาท
สินทรัพย์ทั้งสิ้น	จำนวน 52,119,235.90 บาท
หนี้สินหมุนเวียน	จำนวน 31,461,677.15 บาท
หนี้สินไม่หมุนเวียน	จำนวน 2,293,367.94 บาท
หนี้สินทั้งสิ้น	จำนวน 33,755,045.09 บาท
ทุนเรือนหุ้น	จำนวน 14,938,170.00 บาท
ทุนสะสมและอื่นๆ	จำนวน 3,172,883.95 บาท
ทุนของสหกรณ์ทั้งสิ้น	จำนวน 18,364,190.81 บาท
ทุนการดำเนินงานทั้งสิ้น	จำนวน 52,119,235.90 บาท
ผลการดำเนินงานในรอบปีบัญชี ณ วันที่ 31 มีนาคม 2556	
ขาย/บริการ	จำนวน 8,818,435.73 บาท
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	จำนวน 8,565,298.87 บาท
กำไร(ขาดทุน)สุทธิ	จำนวน 253,136.86 บาท

การดำเนินงานของสหกรณ์

สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจให้บริการสมาชิกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ธุรกิจเงินฝาก สหกรณ์ให้บริการรับฝากเงินกับสมาชิก ประเภทเงินรับฝากออมทรัพย์ เงินรับฝากสัจจะออมทรัพย์ และ เงินรับฝากออมทรัพย์พิเศษ

2. ธุรกิจสินเชื่อ สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตหรือลงทุนในการเกษตร แยกเป็น

- เงินกู้ระยะสั้น สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ในวงเงินไม่เกิน 200,000.00 บาท คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ค่าปรับไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี ระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือนโดยใช้นुकคคค่าประกัน จำนวน 2 คน

- เงินกู้ระยะปานกลาง สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ในวงเงินไม่เกิน 200,000.00 บาท คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ค่าปรับไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี ระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือนโดยใช้นुकคคค่าประกัน จำนวน 2 คน

3. ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย สหกรณ์ได้จัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่ายให้กับสมาชิก เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ

4. ธุรกิจรวบรวมผลผลิต สหกรณ์มีได้กำหนดแผนการดำเนินงานประจำปีโดยสหกรณ์รวบรวมมันสำปะหลังและข้าวโพด

4. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

รัตนา บุญมีธยะ(อ้างถึงใน อนันต์ ทับอินทร์ 2551:22) ได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า หมายถึง “การที่ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา และการประเมินผลโครงการพัฒนา อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน สามารถที่จะกำหนดเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงหรือกระทำการไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ ด้วยตัวของเขาเองโดยการระดมพลังสร้างสรรค์ในชุมชนทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความคิดริเริ่ม ความต้องการทักษะ ความรู้ ทุน แรงงาน ทรัพยากรชุมชน โดยการแก้ปัญหาชุมชนบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้”

ชนะจักร เย็นบำรุง (อ้างถึงในอนันต์ ทับอินทร์ 2551:24) สรุปความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การตัดสินใจเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดำเนินการจัดการทรัพยากรของชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของสมาชิกในชุมชน ซึ่งดำเนินการต่าง ๆ นอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐแล้วยังต้องประสานความร่วมมือกับองค์กรเอกชนอื่น ๆ ด้วย

สมคิด รัตนวงศ์ (อ้างถึงใน อนันต์ ทับอินทร์ 2551:24) สรุปความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคล หรือกลุ่มคนได้เข้าไปร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอนในกิจกรรมต่าง ๆ โดยความสมัครใจทั้งกิจกรรมที่องค์กรภายนอกจัดและกิจกรรมที่จัดโดยชาวบ้านเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการแก้ปัญหาของตนและชุมชน

United Nations (อ้างถึงใน วิสฤต บำรุงศรี 2550: 14) ได้สรุปถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึงการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมที่มีอาณาเขตกว้างกว่า ได้เข้ามาช่วยเหลือ และเขามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินการกิจกรรมการพัฒนา รวมถึงการได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

Whit (อ้างถึงใน วิสฤต บำรุงศรี 2550: 14) สรุปคำจำกัดความของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และอย่างไร มิติที่สอง การมีส่วนร่วมเสียดสในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น การมีส่วนร่วม ตามความหมายของผู้ศึกษา หมายถึงการที่บุคคลหรือกลุ่มคนได้เข้าไปทำกิจกรรมหรือดำเนินการต่างๆ ด้วยความสมัครใจ โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ตลอดจนการแก้ปัญหาของตนและชุมชน

4.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ณรงค์ ณ เชียงใหม่ (2545:1-7) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public participation) มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเริ่มตั้งแต่ การรับรู้ รับทราบนโยบาย และแผนงาน รับทราบปัญหาของเขาเอง ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ โดยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทั่วไป ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน หรือ 4 ร่วมได้แก่

4.2.1 ร่วมรับรู้ ได้แก่ รับรู้ รับทราบปัญหาของตนเองนโยบายและแผนงาน ฯลฯ เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมตั้งแต่แรกเริ่ม ประชาชนและชุมชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามรัฐธรรมนูญ (people and community right to know) การรับรู้ รับทราบเป็นการระบวนการหรือขั้นตอนที่สำคัญต่อการเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับจำเป็นต้องชี้แจงโดยละเอียดทั้งข้อดีและข้อเสียของโครงการนโยบายหรือแผนงานนั้น

4.2.2 ร่วมคิด ได้แก่ ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันตัดสินใจ (decision-making) เป็นการมีส่วนร่วมในการแสดงออกด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

1) **การมีส่วนร่วมขั้นต้น** (initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง วิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

2) **การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ** (ongoing decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

3) **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปฏิบัติการ** (operation decision) เป็นการสรรหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงานหรือกลุ่มที่รวมกันตามประเพณี

4.2.3 ร่วมทำ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน และเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ และผลงานที่ปรากฏคือ

1) **การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร** (resource contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสละแรงกาย การสละเงิน ร่วมลงทุน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้อด้วยความเต็มใจ

2) **การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ** (programmer enlistment activities) หากเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติงานในโครงการ การมีส่วนร่วมจะต่างไปจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับนั้น ผลประโยชน์ (benefits) จะไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่ถ้าเป็นการร่วมด้วยความเต็มใจจะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากเกิดการมีส่วนร่วม

3) **การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ** (monitoring and evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญ เพราะหากการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ดำเนินการโดยบุคคลภายนอกประชาชนย่อมไม่ทราบถึงผลงานของตนว่าดีหรือมีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก

4.2.4 ร่วมรับผลประโยชน์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ในโครงการ หรือกิจกรรมแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) **การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ** (material benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมการเพิ่มผลผลิต รายได้ ทรัพย์สิน เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (social benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิตประชาชนมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งกาย สังคม จิตใจ และจิตวิญญาณ การเกิดระบบน้ำประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย ชุมชนมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (personal benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (political power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (sense of efficacy) เป็นต้น

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (อ้างใน เสน่ห์ สภาพันธ์, 2551:25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่าเป็นการช่วยให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเอารัดเอาเปรียบช่วยให้รายได้และการกระจายรายได้ดีขึ้น ช่วยกระจายผลประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่อย่างยุติธรรมช่วยเพิ่มพลังกลุ่มให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและส่งผลโดยรวมแก่การพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเมืองของประเทศ

สมยศ พุ่มหว่า (อ้างใน เสน่ห์ สภาพันธ์, 2551:25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งตนเองโดยช่วยให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของเขาจะทำให้ทันคน และมีอำนาจต่อรองมากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งจะช่วยพัฒนาประชาธิปไตยโดยสร้างสังคม การเมืองและเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

สรุป ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการเสริมสร้าง ช่วยให้ประชาชนได้พึ่งพาตนเองโดยช่วยให้มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ป้องกันการเอารัดเอาเปรียบและมีอำนาจต่อรองทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง

4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ณรงค์ ณี เชียงใหม่ (2545 : 1-7) การมีส่วนร่วมของชุมชนมีหลายระดับ มีความแตกต่างกันไปตามสภาพของชุมชน โครงสร้างการดำเนินงานของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน ความศรัทธาของประชาชนต่อคนรัฐ ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจโดยระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถแบ่งได้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากโครงการ (people participate in the benefits of the programs) ในกรณีการรับผลประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องตอบแทนเป็นเงินสดเท่านั้น แต่หมายความว่าสมาชิกในชุมชนเป็นผู้จัดให้ซึ่งเป็นระดับเบื้องต้นที่สุด เป็นการมีส่วนร่วมแบบรับผลประโยชน์ (passive) โดยที่ประชาชนไม่ได้มี

ส่วนร่วมในกิจกรรมใด เช่น ประชาชนรับบริการด้านการรักษาพยาบาล การรับภูมิคุ้มกัน โรคการบริการอื่น ๆ

ระดับที่ 2 ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นบางส่วน (people participate in program activities) เป็นการมีส่วนร่วมเพิ่มเติมจากระดับที่ 1 โดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมด้านแรงงาน เงิน และอื่น ๆ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นความร่วมมือแบบมีส่วนร่วม (active) แต่ชุมชนก็ยังไม่ได้ร่วมงานอย่างแท้จริง

ระดับที่ 3 ประชาชนมีส่วนร่วมในกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ (people participate in implementation programs) ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการยังถูกกำหนดโดยผู้ทำนโยบายหรือแผนงาน

ระดับที่ 4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับและประเมินผล (people participate in monitoring and evaluation programs) เป็นการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามตรวจสอบ และประเมินการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด แต่ประชาชนยังไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ

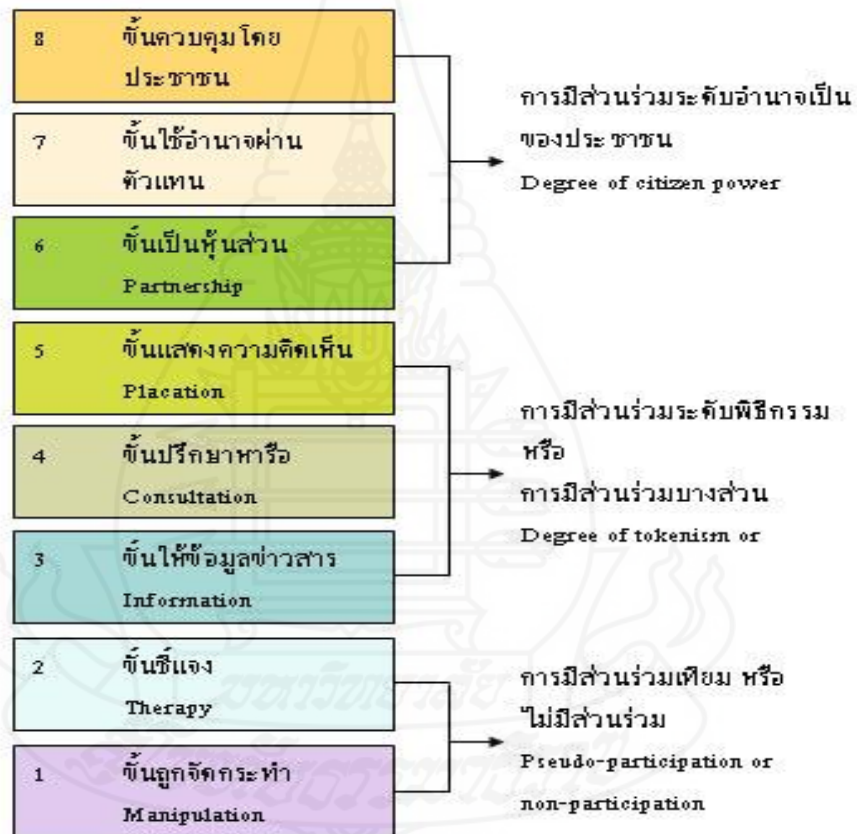
ระดับที่ 5 ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน (people participate in planning programs) เป็นระดับสุดยอดของการมีส่วนร่วมสมาชิกของชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ และกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเองทั้งหมด โดยมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน อันจะมีผลทำให้การดำเนินงานมีความยั่งยืน

ธีรพงษ์ แก้วหาญ (อ้างใน เสน่ห์ สภพันธ์, 2551 : 27) การแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมสามารถแยกได้ตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมตามแนวความคิดสมาคมสาธารณสุขของอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้น ไม่ได้มีความแปรเปลี่ยนเฉพาะชนิด (Kinds) และปริมาณของกิจกรรมที่กระทำเท่านั้น แต่ยังมีค่าแปรเปลี่ยนในระดับความเข้ม (Degree) ในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการริเริ่มและวางแผนกิจกรรม ดังนั้นพิสัยของการมีส่วนร่วม อาจจะมีตั้งแต่ระดับการยอมรับบริการที่จัดไว้ให้แล้วไปจนถึงการรวมกลุ่มเพื่อตัดสินใจและริเริ่มโครงการพัฒนาเอง ซึ่งระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม หรือระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของสมาคมสาธารณสุขของอเมริกานั้น อาจจำแนกได้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับการตัดสินใจ (Decision making) ในระดับนี้ ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง (Level of responsibility by themselves)

2. ระดับการร่วมมือ (Cooperation) ในระดับนี้ประชาชนจะให้ความร่วมมือต่อแผนงานที่ริเริ่มโดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจต้องการความเสียสละจากประชาชน ในด้านเวลา ทรัพย์สิน และแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable level of participation)

3. ระดับการใช้ประโยชน์ (Utilixation) ในระดับนี้ประชาชนจะยอมรับ และใช้ประโยชน์จากบริการที่ได้วางโครงการไว้ให้เป็นการมีส่วนร่วมในระดับการยอมรับบริการเท่านั้น ส่วนความคิดของอาร์นสไตน์ (Arnstein) นั้น เห็นว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นรูปของบันไดการมีส่วนร่วม (Participation ladder) 8 ขั้น ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 บันไดของการมีส่วนร่วม 8 ขั้น ของอาร์นสไตน์

ที่มา : ชีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2543 : 154

ในขั้นต่ำของบันไดคือขั้นถูกจัดกระทำ และขั้นที่สองคือขั้นชี้แจงนั้น เรียกว่า การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าไม่ถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการตัดสินใจ ในกรณีนี้ จะมีกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่อยู่ในอำนาจเท่านั้นทำหน้าที่ตัดสินใจ โดยไม่มีการพูดถึงเนื้อหา วิธีการของการตัดสินใจหรือตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจตัดสินใจนั้น ขั้นที่สองนี้สร้างขึ้นมาเพื่อที่จะทดแทนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสองขั้นนี้ไม่ใช่เป็นการทำให้ประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือควบคุม โครงการ แต่จะช่วยให้ผู้กุมอำนาจอยู่ดำเนินการให้การศึกษา (Educate) หรือการชี้แจงแก่ผู้ที่เข้ามาร่วม

บันไดขั้นที่ 3 ถึง 5 ก้าวหน้าถึงระดับที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมแบบพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน โดยขั้นที่ 3 ขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร และขั้นที่ 4 ขั้นปรึกษาหารือ นั้น ความเห็น หรือข้อคิดของประชาชนได้รับการรับฟังจากผู้กุมอำนาจอยู่มากขึ้น แต่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้พวกเขาไม่มีอำนาจที่จะรับประกันได้ว่า ความคิดเป็นของพวกเขาจะได้รับการเอาใจใส่จากผู้มีอำนาจเต็ม เมื่อการมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ที่ระดับเหล่านี้ จึงไม่มีทางที่จะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพตามข้อเรียกร้อง ของผู้มีส่วนร่วมบางส่วนนี้ คือ ยอมให้คนไร้อำนาจ (Have-nots) ให้คำแนะนำได้ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจ ของผู้มีอำนาจต่อไป

บันไดลำดับสูงขึ้นไปเป็นระดับที่เรียกว่า อำนาจเป็นของประชาชนซึ่งเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ประชาชนสามารถเข้าไปสู่ขั้นที่ 6 ขึ้นเป็นหุ้นส่วน ซึ่งจะทำได้สามารถเข้าร่วมในการเจรจาเพื่อผลได้ผลเสีย (Trade-offs) กับผู้มีอำนาจดั้งเดิม ส่วนในขั้นที่ 7 ขึ้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน และขั้นที่ 8 ขึ้นควบคุม โดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมในแง่ของการมีอำนาจในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งมีพิสัยของความเข้มตั้งแต่การไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลยไปจนถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, : 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
- 2) การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
- 3) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้
 - ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
 - ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ

- คนมีน้ำหน้กการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
- การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
- การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ

ในด้านอื่นๆ

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระทรวง ศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย(2545 : 116) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ชั้น ดังนี้

1) ชั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

2) ชั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3) ชั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4) ชั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5) ชั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

สรุป ระดับของการมีส่วนร่วม การแบ่งระดับของการมีส่วนร่วม สามารถแบ่งระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมได้หลายระดับขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของแต่ละปัจจัย เช่น ระดับการตัดสินใจ ระดับความร่วมมือ ระดับการวางแผน ระดับการแก้ไขปัญหาและสาเหตุของปัญหา ระดับการลงทุน ระดับการร่วมรับข้อมูลข่าวสาร

4.4 เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในสาวิตรี ช่างสาร 2546 : 27) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1) ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
- 2) ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
- 3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขย่อยอื่นๆ อีก ดังนี้

- ประชาชนต้องมีเวลา
- ประชาชนต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายเกินกว่าที่คาดว่าจะได้รับผลคืนกลับมา
- ประชาชนต้องมีความสนใจ
- ประชาชนต้องสามารถสื่อสารด้วยความเข้าใจต่อกันทั้งสองฝ่าย
- ประชาชนต้องไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นผลกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพ

ทางสังคม

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (อ้างในสาวิตรี ช่างสาร 2546 : 27) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม สรุปได้ ดังนี้

- 1) จะต้องมีความรู้หรือมีทางเลือกที่จะเข้าร่วม
- 2) จะต้องมีความสามารถหรือมีพลังที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
- 3) จะต้องรวมตัวหรือรวมกลุ่มกันอย่างมีระบบ
- 4) จะต้องเต็มใจหรือไม่ถูกบังคับที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

สรุป เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม คือ ความพร้อม ประกอบด้วย ความเต็มใจ ความสามารถ มีเวลา และมีเสรีภาพ ซึ่งเป็นความพร้อมทางด้านศักยภาพของตนเอง

4.5 ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (อ้างในสาวิตรี ช่างสาร 2546 : 28) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับตัวชาวชนบท ตัวเจ้าหน้าที่ และระบบราชการ ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) ในอดีตสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความมั่นคง จึงไม่มีความจำเป็นในการเสริมสร้างการทำงานร่วมกัน ต่างคนต่างทำก็เพียงพอแก่การยังชีพ ชาวชนบทจึงขาดนิสัยการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังและถาวร จะมีแต่การทำงานร่วมกันเป็นครั้งคราวเท่านั้น
- 2) ชาวชนบทที่มีทัศนคติในแนวทางลัทธิปฏิบัตินิยม ซึ่งจะยอมรับความคิดริเริ่ม หรือของแปลกใหม่ก็ต่อเมื่อเห็นว่าจะได้ประโยชน์โดยตรงในระยะสั้น
- 3) ชาวชนบทไม่ขอแสดงตัวเป็นศัตรูกันซึ่งหน้า รวมทั้งไม่ชอบโต้เถียงกันกับบุคคลภายนอก เขาจึงรับทุกอย่างโดยไม่คัดค้าน แต่ในใจอาจจะไม่เห็นด้วย เมื่อถึงเวลาดำเนินการเราจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าไปตอนแรกแล้วขาดหายไป

4) นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน จึงเป็นการยากลำบากที่ผู้ปฏิบัติงานในชนบท จะให้ประชาชนส่วนร่วมอย่างแท้จริง และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการเอง เมื่อระบบบริหารงานถูกสั่งการมาจากเบื้องต้น การประสานงานของเจ้าหน้าที่ระดับสนามของแต่ละกรม จึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก แนวทางการมีส่วนร่วมของชาวชนบทที่เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายเข้าใจจึงแตกต่างกัน และการดำเนินงานก็แตกต่างกันตามไปด้วย

5) เจ้าหน้าที่ราชการมีแนวโน้มชอบทำงานในสำนักงาน โดยเฉพาะงานในด้านเอกสาร จะเสนอผู้บังคับบัญชามากกว่างานสนามอันเนื่องมาจากที่ราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองเบื้องบน ซึ่งจะมีผลต่อระบบการให้ความดีความชอบ การละเลยงานในภาคสนามดังกล่าวส่งผลให้ขาดความเข้าใจชนบทและข้อมูลของชุมชนอย่างแท้จริง และไม่สามารถกระตุ้นชุมชนให้มีส่วนร่วมได้ในที่สุด

6) เจ้าหน้าที่บางคน บางหน่วยงานยังมีความคิดไม่ต้องการให้ชาวชนบทร่วมมือกัน และรวมตัวกันอย่างจริงจัง เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้ปกครองชาวบ้านได้ยากขึ้น ซึ่งเป็นการแสดงถึงทัศนคติที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สรุป ปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ นโยบาย สังคม ทัศนคติ อุปนิสัยในการทำงาน ความคิด และผลประโยชน์ที่จะได้รับ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนันต์ ทับอินทร์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง มะปรางมัน ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง มะปรางมัน ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วมโดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ สมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง มะปรางมัน ปัตตานี จำกัด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของเพศชายมากกว่าเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างที่รายได้และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจไม่แตกต่างกัน ที่มีจำนวนปีที่ เป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน มีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ มีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีส่วนร่วม ในการประเมินผล และมีส่วนร่วม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ชวนน เสือท้วม (2547 : 67) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสาม โลก จำกัด” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำธุรกิจของสหกรณ์ ได้แก่ อายุ รายได้ สุทธิของครอบครัวต่อปี โอกาสของการมีส่วนร่วม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ ค่านิยมการรวมกลุ่ม ค่านิยมพึ่งตนเอง และค่านิยมการศึกษาหาความรู้และสนใจในข่าวสาร โดยพบว่าสมาชิกที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า ส่วนสมาชิกที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนาสหกรณ์มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า และสมาชิกที่มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อปีน้อย จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้มากกว่า

นุรุท พึ่งสุข (2547 : 59) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพัฒนา จำกัด จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการศึกษาพบว่า สมาชิก ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การกู้เงินระยะสั้น การไปร่วมประชุมใหญ่สามัญ การซื้อสินค้าจากกลุ่มนำมาจำหน่าย การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ซึ่งกลุ่มจัดขึ้น การรับบริการเผยแพร่ความรู้จากเจ้าหน้าที่ หรือผู้เกี่ยวข้องที่กลุ่มจัดขึ้น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิก ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และการติดต่อผู้นำท้องถิ่น

ทิพวรรณ วณิแสง (2553 : 42) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดกระบี่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับ พบว่าด้านผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการปฏิบัติการด้านการตัดสินใจด้านการประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางตามลำดับ การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์นิคมในจังหวัดกระบี่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกแตกต่างกัน แต่อายุ ศาสนา อาชีพ ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก มีระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ไม่แตกต่างกัน

เสน่ห์ สถาพันธ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคมบาเจาะ จำกัด จังหวัดนราธิวาส พบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์นิคมบาเจาะ จำกัด จังหวัดนราธิวาส ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 – 50 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นสมาชิก 4 – 8 ปี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ รับรู้จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์มากที่สุด การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการควบคุมตรวจสอบ 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.21) ระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการควบคุมตรวจสอบ อยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ พบว่า อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ ที่แตกต่างกับระดับการมีส่วนในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระยะเวลาการเป็นสมาชิก และตำแหน่ง ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจโดยรวมระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) ได้แก่ ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.94) รองลงมาไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และ สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 2.90) ไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.88) เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 2.83) สินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 2.79) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 2.73) การเดินทางไม่สะดวก (ค่าเฉลี่ย 2.70) การให้บริการของคณะกรรมการ (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของของสหกรณ์ ได้แก่ ให้สหกรณ์ขายสินค้าให้หลากหลายและราคาถูกลงกว่าท้องตลาด และการรับซื้อผลผลิตของสมาชิกในราคาสูงกว่าท้องตลาดและจ่ายเป็นเงินสด

วิสูตร บำรุงศรี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา “ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด” พบว่า (1) สมาชิกสหกรณ์ในโรงเรียนอนุบาลพิจิตร และในโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม มีสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจไม่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่เข้าประชุมใหญ่สามัญบางปี กู้เงินสามัญ และฝากเงินออมทรัพย์ (2) สมาชิกเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย สมาชิกที่มีอายุ 4 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่อายุน้อยกว่า สมาชิกที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่เป็นโสด สมาชิกที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่ำ สมาชิกที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีตำแหน่ง

หน้าที่การงานต่ำกว่า สมาชิกที่มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อปีมากกว่า 300,000 บาท มีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า และสมาชิกที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนสมาชิกมากที่สุด ส่วนมากมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจในการเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี การกู้เงิน และการฝากเงิน

(3) สมาชิกสหกรณ์ทั้งสองแห่ง ส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคด้านการมี ส่วนร่วมในการเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี

กรณีศึกษา เชื้อศิริถาวร (2544 : 83) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอกุฉินชัย จังหวัดอุดรธานี” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรส ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน ผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่ม และรายได้ของครัวเรือน ปัจจัยทางสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ สถานภาพภายในกลุ่ม ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ระยะห่างจากบ้านถึงที่ทำการกลุ่ม ความพึงพอใจในกิจกรรมกลุ่ม ความพึงพอใจต่อคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร
วังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิก
ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของ
สมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ณ
วันที่ 31 มีนาคม 2556 จำนวนสมาชิก 727 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากำหนดขนาดโดยวิธีการคำนวณใช้สูตร Taro Yamane
ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลทั้งหมด จำนวน 258 คน โดย
ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ($e = 0.05$)

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{727}{1+727(0.05)^2}$$

ขนาดตัวอย่าง $n = 258$

ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษา จำนวน 258 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งจัดทำขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามหลังจากปรับปรุงแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ

2.1.2 นำข้อมูลและแนวทางที่ได้จากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสอบถาม

2.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ตลอดจนสำนวนภาษา แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจน ถูกต้อง สมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด โดยหาค่าความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item -Objective Congruence : IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขจนแบบสอบถามมีความสมบูรณ์

2.1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดสอบ (Try - Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยเลือกทดสอบกับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยตำบลสระขวัญ จำกัด จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยการหาความสอดคล้องภายในด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.79 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, วิทยานิพนธ์ หน้าที่ 6 – 10 : 2551)

2.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้วใช้ในการเก็บข้อมูล

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสมาชิกของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อทราบตัวแปรอิสระเกี่ยวกับเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก มีข้อความที่มีลักษณะเชิงบวก ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ มีคำถามทั้งสิ้น จำนวน 26 ข้อ ประกอบด้วย

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิก มีคำถาม 6 ข้อ

การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกมี ดังนี้
 มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกครั้ง
 มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกือบทุกครั้ง
 ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสามปีครั้ง
 น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนานๆครั้ง
 น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแทบไม่มีเลย

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก มีคำถาม 8 ข้อ

การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกมี ดังนี้
 มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกครั้ง
 มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกือบทุกครั้ง
 ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสามปีครั้ง
 น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนานๆครั้ง
 น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแทบไม่มีเลย

3) ระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ของสมาชิก มีคำถาม 5 ข้อ

การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิกมี ดังนี้
 มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/
 กู้เงินและรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์มากกว่าร้อยละ 90
 มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/
 กู้เงินและรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์เกินกว่าร้อยละ 70 ของทั้งหมด
 ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/
 กู้เงินและรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์เกินกว่าร้อยละ 50 ของทั้งหมด
 น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า /
 ฝากเงิน/กู้เงินและรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์
เกินกว่า ร้อยละ 30 ของทั้งหมด
 น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/
 ฝากเงิน/กู้เงินและรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์

น้อยกว่า ร้อยละ 30 ของทั้งหมด

- 4) ระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกมี คำถาม 6 ข้อ
- การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกมี ดังนี้
- มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบทุกครั้ง
- มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบเกือบทุกครั้ง
- ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบสามปีครั้ง
- น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบนานๆครั้ง
- น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบแทบไม่มีเลย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยปัญหา และอุปสรรค มีคำถามให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เช่นเดียวกับตอนที่ 2 เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยคะแนน คือ

- ค่าเฉลี่ยของคะแนน 3.67 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2.34 - 3.66 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ยของคะแนน 1.00 - 2.33 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย
- ส่วนข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดซึ่งจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการตอบแบบสอบถามของสมาชิก โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าทำหนังสือขอความร่วมมือ เสนอประธานกรรมการสหกรณ์ประสานไปยังสมาชิก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการศึกษา

3.2 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 258 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง มาตรฐานสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์แล้วมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา อ้างใน เสน่ห์ สภาพันธ์ 2554 : 40)

4.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อทราบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อทราบการกระจายของข้อมูล

4.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติที (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก ตามตัวแปรสภาพทั่วไปของสมาชิก โดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

4.4 ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test หรือ One – way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของข้อมูลตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และเมื่อพบความแตกต่างในเชิงสถิติจะทำการทดสอบการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยวิธี LSD (Least Significant Different)

4.5 หาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก

4.6 การหาค่าระดับคะแนนจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ สำหรับเกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยคะแนนใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best,1981:182) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยของคะแนน 3.67 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2.34 - 3.66 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยของคะแนน 1.00 - 2.33 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย

เกณฑ์การประเมินในภาพรวมส่วนใหญ่จะประกอบด้วย 3 - 6 ระดับ ซึ่งเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับจะเป็นที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากกำหนดรายละเอียดง่าย โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (อยู่ระดับกลาง) สูงกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากง่ายต่อการกำหนดค่า และยังง่ายต่อการให้คะแนน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างระดับนั้น จะชัดเจน แต่ถ้าใช้ 5 หรือ 6 ระดับ ความแตกต่างระหว่างระดับจะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ซึ่งให้คะแนนยาก

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนจากกลุ่มตัวอย่างสมาชิก จำนวน 258 คน แล้วประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเสนอรายละเอียดตามลำดับคือ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

n	แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทนค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)
Sig.	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ
t	แทนค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t-test)
F	แทนค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน(F-test)
df	แทนค่าความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทนค่าผลรวมของกำลังสองของการเบี่ยงเบน(Sum of Squares)
MS	แทนค่าเฉลี่ยของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน(Mean of Squares)
*	แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05
**	แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

1. สภาพทั่วไปของสมาชิก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์

n=258		
ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	151	58.50
หญิง	107	41.50
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ30 ปี	47	18.20
31 – 40 ปี	84	32.60
41 – 50 ปี	76	29.50
51 ปี ขึ้นไป	51	19.80
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	130	50.40
มัธยมศึกษา	99	38.40
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	24	9.30
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	5	1.90
รายได้		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ5,000 บาท	84	32.60
5,001 - 8,000 บาท	100	38.80
8,001 - 11,000 บาท	49	19.00
11,001บาทขึ้นไป	25	9.70

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก		
ต่ำกว่า 5 ปี	77	29.80
6 – 10 ปี	86	33.30
11 – 15 ปี	55	21.30
16 – 20 ปี	20	7.80
21 ปี ขึ้นไป	20	7.80

จากตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไปของสมาชิก พบว่าเมื่อจำแนกตามเพศ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยมีเพศชายคิดเป็นร้อยละ 58.50 เป็นเพศหญิงร้อยละ 41.50 เมื่อจำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 รองลงมาอายุ 41-50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.50 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.40 และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือมากกว่าน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.90 เมื่อจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 - 8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.80 และมีรายได้ 11,001 บาท ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.70 เมื่อจำแนกตามจำนวนปีที่ เป็นสมาชิก พบว่าส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6 -10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 16 – 20 ปี และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกเกินกว่า 21 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.80

ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์

n = 258

ตัวแปรที่ศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากแหล่งต่างๆ		
เจ้าหน้าที่สหกรณ์	235	91.10
การประชุมของสหกรณ์	111	43.00
สมาชิกสหกรณ์	73	28.30
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	50	19.40
บอร์ดประชาสัมพันธ์	7	2.70

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากแหล่งต่างๆ		
รับรู้เป็นบางครั้ง	160	62.00
รับรู้ค่อนข้างบ่อย	70	27.10
รับรู้เป็นประจำ	28	10.90
รวม	258	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สมาชิกส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 91.10 รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ รองลงมารับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการประชุมของสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.00 และ 28.30 ตามลำดับ สำหรับความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์เกือบทั้งหมด รับรู้เป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.00 รับรู้ค่อนข้างบ่อย คิดเป็นร้อยละ 27.10 และรับรู้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 10.90

2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็นจำกัด จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก แสดงดังตารางที่ 4.3–4.7

ตารางที่ 4.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกในภาพรวม

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.79	0.92	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.68	0.92	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.26	0.76	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	2.57	0.90	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.82	0.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ส่วนการ

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.262.792.68 และ 2.57 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
จำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ	2.99	0.91	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม	2.81	0.96	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการขออนุมัติงบประมาณประจำปี	2.78	1.06	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบของสหกรณ์	2.74	1.04	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์	2.68	1.11	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์	2.76	1.06	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.79	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.79 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการขออนุมัติงบประมาณประจำปีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.99 2.81 2.78 2.76 2.74 และ 2.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
จำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์	2.81	0.97	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์	2.70	0.96	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์	2.71	1.06	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการเป็น/ประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่มของสหกรณ์	2.64	1.05	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์	2.60	1.02	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการร่าง/เสนอแนะกฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ให้ทันเหตุการณ์	2.60	1.07	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์	2.64	1.05	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์	2.80	1.08	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.68	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.68 และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ การเสนอแนะข้อคิดเห็นการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเป็นคณะกรรมการดำเนินการ/ประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่มของสหกรณ์การตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ การร่าง/เสนอแนะกฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ให้ทันเหตุการณ์ การกำหนดกฎเกณฑ์ เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์ และ การประชุมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
จำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายผลผลิตให้กับสหกรณ์	3.09	0.78	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์	3.21	0.82	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการฝากเงินกับสหกรณ์	3.24	0.95	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการกู้เงินจากสหกรณ์	3.38	0.92	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์	3.36	0.83	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.26	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายผลผลิตให้กับสหกรณ์การรับผลประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์การรับผลประโยชน์จากการฝากเงินกับสหกรณ์การรับผลประโยชน์จากการกู้เงินจากสหกรณ์และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ 4.7 ระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบด้านการถือหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์	2.62	0.96	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจสินเชื่อ/เงินกู้	2.59	0.95	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจเงินรับฝาก	2.54	0.99	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจการรวบรวมผลผลิต	2.54	0.97	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจซื้อ	2.54	1.01	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานประจำปี	2.57	1.04	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.57	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบด้านการถือหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์การควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจสินเชื่อ/เงินกู้ การควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจเงินรับฝากการควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจการรวบรวมผลผลิตการควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจซื้อ และการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานประจำปีอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสภาพทั่วไปของสมาชิก

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ระหว่างสมาชิกที่มีเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ตำแหน่งและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยใช้แสดงการทดสอบค่า t-test ค่า F-test และเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธี LSD (Least Significant Different)

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน
ของสมาชิกเพศชายและเพศหญิง

การมีส่วนร่วม	เพศ				t	Sig.
	ชาย(n=151)		หญิง(n=107)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.75	0.93	2.86	0.91	0.91	0.36
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.62	0.91	2.77	0.94	1.24	0.21
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.30	0.76	3.20	0.78	0.96	0.33
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	2.52	0.83	2.63	0.98	0.95	0.34
เฉลี่ย	2.79	0.73	2.86	0.78	0.70	0.48

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกเพศชายและเพศหญิง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีอายุต่างกันโดยภาพรวม

n = 258

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	7.49	2.49	2.97	0.03*
	ภายในกลุ่ม	254	213.68	0.84		
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	6.74	2.25	2.65	0.04*
	ภายในกลุ่ม	254	215.44	0.84		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.77	0.59	1.00	0.39
	ภายในกลุ่ม	254	150.23	0.91		
การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.52	1.50	1.87	0.13
	ภายในกลุ่ม	254	204.03	0.80		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	3.89	1.29	2.29	0.07
	ภายในกลุ่ม	254	143.57	0.56		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มอายุเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี 2) อายุ 31 – 40 ปี 3) อายุ 41 – 50 ปี 4) อายุ 51 ปีขึ้นไป

จากตารางที่ 4.9 พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้งภาพรวมและรายด้านของสมาชิกที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจทั้ง 2 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงาน และเมื่อทำการวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการควบคุมตรวจสอบไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงต้องทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ระหว่างสมาชิกที่มีอายุต่างกัน โดยใช้วิธีการ LSD ดังตาราง 4.10 – 4.11

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีอายุต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อายุ	\bar{X}	S.D.	<= 30ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51ปีขึ้นไป
<= 30ปี	2.47	0.78	-	-	-	-
31 – 40 ปี	2.83	0.92	0.03*	-	-	-
41 – 50 ปี	2.81	0.86	0.04*	0.90	-	-
51 ปีขึ้นไป	3.01	1.08	0.00**	0.26	0.23	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.79	0.92				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.10 พบว่าสมาชิกที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีอายุ 31 – 40 ปี อายุ 41 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีอายุต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

อายุ	\bar{X}	S.D.	<= 30ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51ปีขึ้นไป
<= 30ปี	2.47	0.77	-	-	-	-
31 – 40 ปี	2.70	0.93	0.16	-	-	-
41 – 50 ปี	2.62	0.86	0.36	0.58	-	-
51 ปีขึ้นไป	2.97	1.08	0.00**	0.10	0.03*	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.69	0.93				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.11 พบว่าสมาชิกที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มี 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และอายุ 41 – 50 ปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกันโดยภาพรวม

n = 258

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	9.77	3.25	3.91	0.00**
	ภายในกลุ่ม	254	211.40	0.83		
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	16.87	5.62	6.96	0.00**
	ภายในกลุ่ม	254	205.31	0.80		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	5.31	1.77	3.06	0.02*
	ภายในกลุ่ม	254	146.70	0.57		
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	25.89	8.63	12.00	0.00**
	ภายในกลุ่ม	254	182.66	0.71		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	12.93	4.31	8.14	0.00**
	ภายในกลุ่ม	254	134.53	0.53		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มรายได้ต่อเดือนเป็น 4 กลุ่ม คือ 1)น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท 2)รายได้ 5,001 – 8,000 3)รายได้ 8,001 – 11,000 บาท 4)รายได้ 11,001 บาทขึ้นไป

จากตารางที่ 4.12พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นจึงต้องทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ระหว่างสมาชิกที่มีรายได้ต่างกันโดยใช้วิธีการ LSD ดังตาราง 4.13–4.16

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

รายได้	\bar{X}	S.D.	$\leq 5,000$ บาท	5,001–8,000 บาท	8,001–11,000 บาท	11,001 ขึ้นไป
$\leq 5,000$ บาท	2.70	0.86	-	-	-	-
5,001–8,000 บาท	2.65	0.89	0.73	-	-	-
8,001–11,000 บาท	3.11	0.95	0.01**	0.00**	-	-
11,001 บาท ขึ้นไป	3.08	1.04	0.06	0.03*	0.89	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.79	0.92				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.13 พบว่า สมาชิกที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 8,001 – 11,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สมาชิกที่มีรายได้ 5,001 – 8,000 บาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 8,001 – 11,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 11,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

รายได้	\bar{X}	S.D.	$\leq 5,000$ บาท	5,001–8,000 บาท	8,001–11,000 บาท	11,001 ขึ้นไป
$\leq 5,000$ บาท	2.58	0.76	-	-	-	-
5,001–8,000 บาท	2.49	0.94	0.49	-	-	-
8,001–11,000 บาท	3.10	0.94	0.00**	0.00**	-	-
11,001 บาท ขึ้นไป	3.05	1.02	0.02*	0.00**	0.80	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.69	0.93				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.14 พบว่าสมาชิกที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 8,001 – 11,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 11,000 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ที่มีรายได้ 5,001 – 11,000 บาท มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 8,001 – 11,000 บาท และรายได้ 11,001 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

รายได้	\bar{X}	S.D.	<= 5,000 บาท	5,001-8,000 บาท	8,001-11,000 บาท	11,001 ขึ้นไป
<= 5,000 บาท	3.29	0.65	-	-	-	-
5,001 – 8,000 บาท	3.09	0.80	0.07	-	-	-
8,001 – 11,000 บาท	3.44	0.82	0.28	0.01**	-	-
11,001 บาท ขึ้นไป	3.45	0.76	0.36	0.03*	0.95	-
ค่าเฉลี่ยรวม	3.26	0.76				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.15 พบว่าสมาชิกที่มีรายได้ 5,001 – 8,000 บาท มีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 8,001 -11,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 11,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

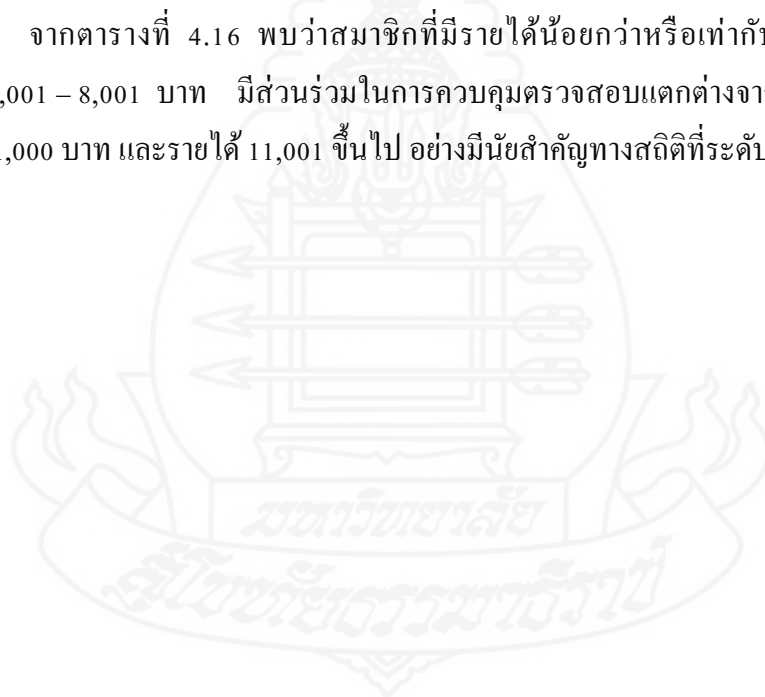
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ

รายได้	\bar{X}	S.D.	<=5,000 บาท	5,001-8,000 บาท	8,001-11,000 บาท	11,001 ขึ้นไป
<=5,000 บาท	2.42	0.70	-	-	-	-
5,001-8,000 บาท	2.33	0.88	0.47	-	-	-
8,001-11,000 บาท	3.07	0.90	0.00**	0.00**	-	-
11,001 บาทขึ้นไป	3.05	1.00	0.00**	0.00**	0.90	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.57	0.90				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.16 พบว่าสมาชิกที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท และ
มีรายได้ 5,001 – 8,001 บาท มีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้
8,001 – 11,000 บาท และรายได้ 11,001 ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน
ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันโดยภาพรวม

n = 258

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.62	0.54	0.62	0.59
	ภายในกลุ่ม	254	219.55	0.86		
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	9.40	3.13	3.74	0.01*
	ภายในกลุ่ม	254	212.79	0.83		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	3.51	1.17	2.00	0.11
	ภายในกลุ่ม	254	148.49	0.58		
การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	13.05	4.35	5.65	0.00**
	ภายในกลุ่ม	254	195.50	0.77		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	5.83	1.94	3.48	0.01*
	ภายในกลุ่ม	254	141.63	0.55		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มระดับการศึกษาเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา
3) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า 4) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

จากตารางที่ 4.17 พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ของสมาชิกที่มี
ระดับการศึกษาต่างกัน ในภาพรวมพบว่าสมาชิกที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนิน
ธุรกิจสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ
เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 2 ด้านคือ การ
ดำเนินงาน และการควบคุมตรวจสอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับ
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่แตกต่าง

ดังนั้นจึงต้องทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ
ของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็นจำกัด จังหวัดสระแก้วของสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก
สหกรณ์ต่างกันโดยใช้วิธีการ LSD ดังตาราง 4.18– 4.19

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ระดับการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา/ เทียบเท่า	ปริญญาตรี ขึ้นไป
ประถมศึกษา	2.55	0.92	-	-	-	-
มัธยมศึกษา	2.72	0.91	0.16	-	-	-
อนุปริญญา/เทียบเท่า	3.15	0.87	0.00**	0.04*	-	-
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.30	0.93	0.07	0.17	0.73	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.69	0.93				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.18 พบว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ

ระดับการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี ขึ้นไป
ประถมศึกษา	2.39	0.88	-	-	-	-
มัธยมศึกษา	2.65	0.87	0.02*	-	-	-
อนุปริญญา/เทียบเท่า	3.04	0.80	0.00**	0.04*	-	-
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.33	1.14	0.01**	0.08	0.49	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.57	0.90				

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.19 พบว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ มีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา มีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้านของสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน โดยภาพรวม

n = 258

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.41	0.60	0.69	0.59
	ภายในกลุ่ม	253	218.76	0.86		
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.65	0.41	0.47	0.75
	ภายในกลุ่ม	253	220.54	0.87		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	2.85	0.71	1.20	0.30
	ภายในกลุ่ม	253	149.16	0.59		
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.05	0.26	0.32	0.86
	ภายในกลุ่ม	253	207.50	0.82		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.95	0.23	0.41	0.80
	ภายในกลุ่ม	253	146.51	0.57		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่า 2 ปี
2) 2 – 4 ปี 3) 4 – 8 ปี 4) 8 – 10 ปี 5) 10 ปีขึ้นไป

จากตารางที่ 4.20 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ของสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยภาพรวม

n = 258

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	16.38	8.19	10.20	0.00**
	ภายในกลุ่ม	255	204.79	0.80		
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	29.32	14.66	19.38	0.00**
	ภายในกลุ่ม	255	192.87	0.75		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	8.89	4.44	7.92	0.00**
	ภายในกลุ่ม	255	143.11	0.56		
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	2	30.27	15.13	21.65	0.00**
	ภายในกลุ่ม	255	178.28	0.69		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	19.63	9.81	19.58	0.00**
	ภายในกลุ่ม	255	127.83	0.50		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) รับรู้เป็นบางครั้ง 2) รับรู้ค่อนข้างบ่อย 3) รับรู้เป็นประจำ

จากตารางที่ 4.21 พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน ในภาพรวม พบว่าสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นจึงต้องทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยใช้วิธีการ LSD ดังตาราง 4.22– 4.25

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สหกรณ์	\bar{X}	S.D.	รับรู้เป็น บางครั้ง	รับรู้ค่อนข้าง บ่อย	รับรู้เป็น ประจำ
รับรู้เป็นบางครั้ง	2.60	0.84	-	-	-
รับรู้ค่อนข้างบ่อย	3.05	0.93	0.00**	-	-
รับรู้เป็นประจำ	3.24	1.05	0.00**	0.34	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.79	0.92			

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.22 พบว่าสมาชิกที่รับรู้เป็นบางครั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่าง
จากสมาชิกที่มีมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารค่อนข้างบ่อย และรับรู้เป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมใน
การดำเนินงาน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สหกรณ์	\bar{X}	S.D.	รับรู้เป็น บางครั้ง	รับรู้ค่อนข้าง บ่อย	รับรู้เป็น ประจำ
รับรู้เป็นบางครั้ง	2.42	0.81	-	-	-
รับรู้ค่อนข้างบ่อย	3.09	0.91	0.00**	-	-
รับรู้เป็นประจำ	3.19	1.03	0.00**	0.03*	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.69	0.93			

หมายเหตุ * แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.23 พบว่าสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารบางครั้ง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารค่อนข้างบ่อย และรับรู้เป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสมาชิกที่รับรู้ค่อนข้างบ่อย มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่รับรู้เป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์	\bar{X}	S.D.	รับรู้เป็นบางครั้ง	รับรู้ค่อนข้างบ่อย	รับรู้เป็นประจำ
รับรู้เป็นบางครั้ง	3.13	0.72	-	-	-
รับรู้ค่อนข้างบ่อย	3.36	0.84	0.03*	-	-
รับรู้เป็นประจำ	3.71	0.63	0.00**	0.03*	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.26	0.76			

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.24 พบว่าสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารบางครั้ง มีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างจากสมาชิกที่มีมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารค่อนข้างบ่อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแตกต่างจากสมาชิกที่รับรู้เป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสมาชิกที่รับรู้ค่อนข้างบ่อย มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างจากสมาชิกที่รับรู้เป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

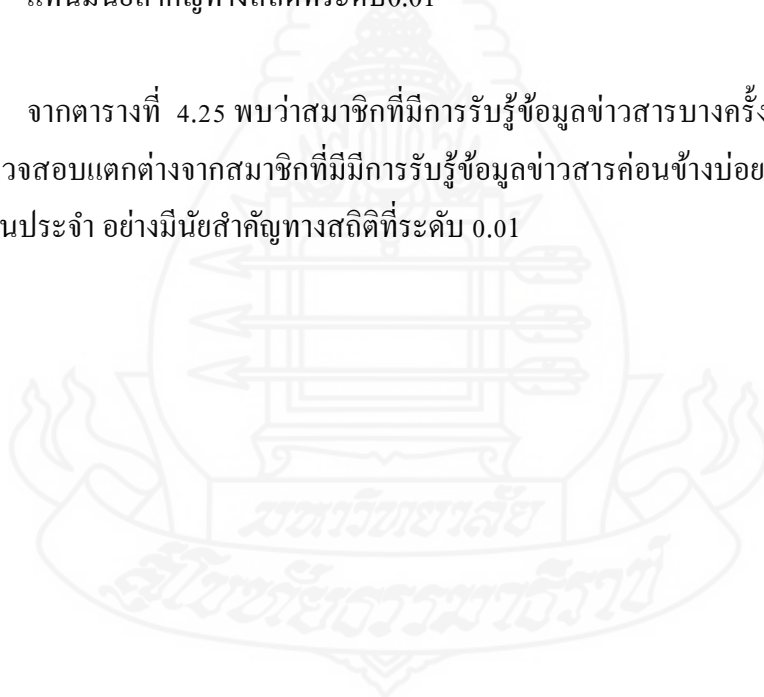
ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ของสมาชิกที่มีรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการ
ควบคุมตรวจสอบ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สหกรณ์	\bar{X}	S.D.	รับรู้เป็น บางครั้ง	รับรู้ก่อน ข้างบ่อย	รับรู้เป็น ประจำ
รับรู้เป็นบางครั้ง	2.30	0.81	-	-	-
รับรู้ก่อนข้างบ่อย	2.95	0.88	0.00**	-	-
รับรู้เป็นประจำ	3.13	0.84	0.00**	0.32	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.57	0.90			

หมายเหตุ* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

จากตารางที่ 4.25 พบว่าสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารบางครั้ง มีส่วนร่วมในการ
ควบคุมตรวจสอบแตกต่างจากสมาชิกที่ไม่มีกรรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนข้างบ่อยและการรับรู้ข้อมูล
ข่าวสารเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในแต่ละด้านกับตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	รวม		การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน		การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์		การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	
	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
เพศ		/		/		/		/		/
อายุ		/	/	/	/	/	/	/	/	/
รายได้	/		/		/		/		/	
ระดับการศึกษา	/			/	/			/	/	
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก		/		/		/		/		/
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์	/		/		/		/		/	

จากตารางที่ 4.26 พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว มีความแตกต่างกันระหว่าง รายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับเพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาและอุปสรรค ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 4.27 ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์

ปัญหาและอุปสรรค	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์	2.92	0.62	ปานกลาง
2. เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่เกิดมีประโยชน์ โดยตรงกับสมาชิก	2.95	0.62	ปานกลาง
3. ไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิก สหกรณ์	3.00	0.70	ปานกลาง
4. ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์	2.97	0.72	ปานกลาง
4. สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก	2.97	0.70	ปานกลาง
6. การให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.11	0.67	ปานกลาง
7. การให้บริการของคณะกรรมการ	3.13	0.69	ปานกลาง
8. การเดินทางไม่สะดวก	3.15	0.68	ปานกลาง
9. สินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการเช่นคุณภาพ ราคา	3.13	0.69	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.04	0.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.27 พบว่าจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 258 ชุด มีปัญหาอุปสรรค ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ สมาชิกไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์ โดยตรงกับสมาชิก ไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ของสมาชิก การให้บริการของเจ้าหน้าที่และ คณะกรรมการ การเดินทางไม่สะดวก และสินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ เช่นคุณภาพ ราคา อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.04

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิก ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ และปัญหา อุปสรรคจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ผู้ศึกษาขอเสนอสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 สภาพทั่วไปของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

พบว่า

1.1.1 สภาพทั่วไปของสมาชิก พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยมีเพศชายคิดเป็นร้อยละ 58.50 เมื่อจำแนกตามอายุ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 เมื่อจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่ามีรายได้ระหว่าง 5,001 - 8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.80 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา มีการศึกษาอยู่ในช่วงระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.40 เมื่อจำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6- 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.30

1.1.2 สมาชิกรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.10 สำหรับความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์นั้นรับรู้เป็นบางครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.00

1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร

วังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว พบว่า

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.26 2.79 2.68 และ 2.57 ตามลำดับ

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิก ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ ในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การขออนุมัติงบประมาณประจำปี การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ การมีส่วนร่วมตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี การเสนอแนะข้อคิดเห็นการดำเนินธุรกิจ การเป็นคณะกรรมการดำเนินการ ประธานกลุ่มเลขานุการกลุ่ม การตรวจสอบการดำเนินงาน การร่าง เสนอแนะกฎระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ให้ทันเหตุการณ์ การกำหนดกฎเกณฑ์ เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์ และ การประชุมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

2.1.4 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายผลผลิตให้กับสหกรณ์ การรับผลประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ การรับผลประโยชน์จากการฝากเงินกับสหกรณ์ การรับผลประโยชน์จากการกู้เงินจากสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง

2.1.5 การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ด้านการถือหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์ การควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจสินเชื่อ การควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจเงินรับฝาก การควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจการรวบรวมผลผลิต การควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจซื้อ และการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จำแนกตามสภาพทั่วไปของสมาชิก พบว่า สมาชิกที่มีเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยใช้แสดงการทดสอบค่า t-test ค่า F-test และเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธี LSD (Least Significant Different) พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบของ ของสมาชิก กับ เพศ อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการเปรียบเทียบระหว่าง

รายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1.4 ปัญหาอุปสรรคจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์

พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สมาชิกไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก ไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ของสมาชิก การให้บริการของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการ การเดินทางไม่สะดวก และสินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ เช่นคุณภาพ ราคา อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.04

2. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ พบว่า เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ วณิชแสง (2553:42) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดกระบี่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับ พบว่า ด้านผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการปฏิบัติการด้านการตัดสินใจ ด้านการประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางตามลำดับ การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์นิคมในจังหวัดกระบี่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกแตกต่างกัน แต่อายุ ศาสนา อาชีพ ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกที่ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่ผลการศึกษาพบว่า สมาชิก มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจอยู่ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแต่ละด้านสมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเกิดจากเหตุผลหลายประการ เช่น (1) สถานที่ ทำให้ไม่มีความสะดวกในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ (2) สมาชิกสหกรณ์เห็นว่า

สหกรณ์ไม่มีบทบาทในการส่งเสริมให้สมาชิกอยู่ดีกินดี (3) สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์ เป็นต้น เนื่องจากมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลามากพอ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ จะเกิดขึ้นหลังจากเสร็จหน้าที่การงานของตนเองแล้ว

2.2 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
พบว่า เพศ อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ซึ่งมีความสอดคล้องในเรื่องของเพศ และตำแหน่ง และไม่สอดคล้องในเรื่องของระยะเวลาเป็นสมาชิกกับงานวิจัยของ อนันต์ ทับอินทร์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป. กลาง มะพร้าว มั่น ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป. กลาง มะพร้าว มั่น ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วมโดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ สมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป. กลาง มะพร้าว มั่น ปัตตานี จำกัด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของเพศชายมากกว่าเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างที่รายได้และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจไม่แตกต่างกัน ที่มีจำนวนปีที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน มีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ มีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีส่วนร่วมโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การที่ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กับ เพศ อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเกิดจากการที่สหกรณ์ให้บริการสมาชิก โดยไม่เลือก เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาเป็นสมาชิก ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการใช้บริการของสหกรณ์

2.3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

พบว่า รายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ พบว่าแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนวน เสือท้วม (2547: 67) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสาม โลก จำกัด” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำธุรกิจ ของสหกรณ์ ได้แก่ อายุ รายได้ สุทธิของครอบครัวต่อปี โอกาสของการมีส่วนร่วม การได้รับข่าวสาร เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ ค่านิยมการรวมกลุ่ม ค่านิยมพึ่งตนเอง และค่านิยมการศึกษาหาความรู้และ สนใจในข่าวสาร โดยพบว่าสมาชิกที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจ สหกรณ์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า ส่วนสมาชิกที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนาสหกรณ์ มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า และสมาชิกที่มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อปีน้อย จะมี ส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้มากกว่า

การที่ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ กับรายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ พบว่าแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเกิดจากภาวะสมาชิกสหกรณ์ที่มีสูง จะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นตาม วย ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับการศึกษา ส่วนรายได้ ผู้ที่มีรายได้สูง จะเอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิก สหกรณ์ ทำให้สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น เพราะมีความคล่องตัวที่เกิดจากรายได้ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์อยู่เสมอๆ ทำให้สามารถติดตามข่าวการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่องและสามารถที่จะรับรู้ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วทำให้สมาชิกสามารถ ที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด ถูกต้อง และมีความผิดพลาดน้อยที่สุด

2.4 ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การ เดินทางไม่สะดวก การให้บริการของคณะกรรมการ และสินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับ ความต้องการ สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วน ตามความต้องการของสมาชิก การ มีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก และสมาชิกไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์

การที่ผลการศึกษาได้ผลดังกล่าว เกิดจากการที่สหกรณ์ให้การศึกษาดูแบบ หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์น้อย การประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมงานของสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีความรู้ในเรื่องของการตลาด การบริหารการจัดการสหกรณ์ที่ดี น้อย การ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและความต้องการของสมาชิก อีกทั้งสหกรณ์ไม่มีเงินทุน

เพียงพอในการที่จะขยายกิจการ ประกอบกับสมาชิกสหกรณ์ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลามากพอ ส่งผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์น้อยลง ทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีปัญหาอุปสรรค ดังกล่าว

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

3.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเกิดจากการมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มของสมาชิก และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่ต้องผ่านที่ประชุมกลุ่มสมาชิกมีน้อย ซึ่งถือได้ว่าสหกรณ์มีปัญหาตั้งแต่ระดับพื้นฐานหรือระดับฐานรากในการร่วมดำเนินธุรกิจของสมาชิก เพราะตามเจตนารมณ์ของระบบสหกรณ์แล้วการจัดบริการต่างๆ ต้องมีฐานมาจากสมาชิกว่ามีความเดือดร้อนเรื่องอะไร ต้องการร่วมกันจัดบริการอะไรผ่านสหกรณ์ ไม่ใช่สหกรณ์ตัดสินใจจัดบริการภายในสำนักงานฯ เพื่อหวังผลทางธุรกิจ อีกประการหนึ่งสหกรณ์การภาคเกษตรเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งกลุ่มสมาชิก ถือว่ามีความสำคัญเพราะเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกในระดับพื้นที่ หากกลุ่มสมาชิกขับเคลื่อนงานไม่ได้จะส่งผลถึงการดำเนินงานของสหกรณ์ในที่สุด เพื่อแก้ปัญหานี้ สหกรณ์ควรพัฒนากลุ่มสมาชิกให้เข้มแข็ง โดย

1) วางระบบการเลือกสรรผู้นำกลุ่มสมาชิก เช่น ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม ให้มีประสิทธิภาพ ให้ได้ผู้นำที่มีภาวะผู้นำ มีจิตอาสา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เสียสละสามารถนำองค์กรระดับกลุ่มสมาชิกได้ตามเจตนารมณ์ของระบบสหกรณ์ ทั้งนี้ อาจจัดชั้นสมาชิกเพื่อคัดกรองสมาชิกที่จะสมัครผู้นำกลุ่มในเบื้องต้น การใช้วิธีการชี้เป้าบุคคลที่เห็นว่าเหมาะสมในกรณีจำเป็น รวมถึงการจัดอบรมความรู้แก่ประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่มคนใหม่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่ ฯลฯ

2) ต้องจัดกิจกรรมการกระตุ้นการพัฒนากลุ่มสมาชิกของแต่ละกลุ่ม โดยวางกฎเกณฑ์การตัดสินใจให้รางวัลให้สอดคล้องการผลักดันการพัฒนากลุ่มสมาชิก เช่น การประกวดกลุ่มสมาชิกดีเด่นประจำปีแล้วอาจให้รางวัลโดยการพาไปทัศนศึกษานอกพื้นที่ทั้งกลุ่มสมาชิก การคัดเลือกประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่มดีเด่นประจำปีเพื่อมอบประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติ การจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนในพื้นที่ ฯลฯ

3.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลถึงการร่วมดำเนินธุรกิจของสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีโอกาที่จะเกิดการตัดสินใจรับกิจการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน หรือครอบครัว/ชุมชนของตน เพราะหากสมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแล้วผลที่เกิดย่อมสอดคล้องกับความต้องการ ตรงปัญหาที่ตนประสบ รวมถึงการเกิดความรู้สึกผูกพัน รักห่วงแหน รู้สึกเป็นเจ้าของต้องดูแลรักษา ซึ่งตามระบบสหกรณ์ สมาชิกมีฐานะเป็นเจ้าของ ผู้บริหารควบคุมตรวจสอบ และผู้ให้บริการ รวมถึงต้องมีระบบการส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นให้สหกรณ์คงอยู่อย่างถาวร ดังนั้น สหกรณ์ควรดำเนินการ โดย

1) การปรับโครงสร้างองค์กรของสหกรณ์ใหม่ รวมถึงการปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบให้ยืดหยุ่น เพื่อวางระบบงานให้สมาชิกระดับกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในสหกรณ์ให้มากที่สุด อาทิ การแยกระบบงานการศึกษาอบรม/จัดสวัสดิการ เป็นโครงการเพื่อให้สมาชิกเข้ามาร่วมบริหาร โครงการแทนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ / ปรับระบบงานการประชาสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสาร โดยวางระบบการสื่อสารระหว่างสหกรณ์ สมาชิก รวมถึงตัวข่าวสารและสื่อ ให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งการสื่อสารในลักษณะทางเดียว และการสื่อสาร 2 ทาง ฯลฯ เพื่อเปิดให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม

2) ปรับการจัดการกระบวนการและการมุ่งเน้นผู้ให้บริการ ตามกระบวนการบริหารจัดการสมัยใหม่ เช่น การบริหารแบบองค์รวม(TQM) /เกณฑ์รางวัลสหกรณ์คุณภาพแห่งชาติ (CQA) มาใช้พัฒนากระบวนการจัดการของสหกรณ์เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เพราะในกรอบกระบวนการบริหารเหล่านี้มีข้อปลีกย่อยที่สหกรณ์ต้องปฏิบัติ เช่น เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกชุมชนสังคมและสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ตาม ระบบธรรมาภิบาล / การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้าร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT)ในการวางแผนกลยุทธ์ เหล่านี้ก็มีส่วนที่สมาชิกจะเข้าร่วมในการรับรู้ตัดสินใจร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ในที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.2.1 **ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์**
ในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้รับรู้ความคิดเห็นของสมาชิกเพิ่มเติมจากการใช้ข้อมูลปฐมภูมิของการวิจัย
ในเชิงสำรวจ

3.2.2 **ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นอื่น ๆ** เช่น ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วม
ร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ / แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์
และทำธุรกิจให้ครบวงจร / แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เพื่อนำไป
วางแผนพัฒนางานสหกรณ์ในแต่ละด้าน แต่ละแผนงานในตรงประเด็นยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรณีศ เชื้อศิริถาวร (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2546) *การสหกรณ์ในประเทศไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
-(2556) *วาระแห่งชาติด้านสหกรณ์* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- เกียรติศักดิ์ เอื้อเพื่อ (2546) “การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาอำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร” ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตร มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) กรุงเทพมหานคร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ชนวน เสือท้วม (2547) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสามโคก จำกัด” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณรงค์ ณ เชียงใหม่ (2545) *การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ทิพวรรณ วณิแสง (2553) “ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดกระบี่” ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ทัศนีย์ เมืองแก้ว (2542) “ความสัมพันธ์แบบตอบโต้ระหว่างการมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเองของสหกรณ์กับการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543) *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม* ขอนแก่น โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ชมรมนักวิชาการสาธารณสุข ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- นุรุท พิงสุข (2547) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรพัฒนา จำกัด จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง*
กรุงเทพมหานคร : 598 Print
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล
- ยุพาพร รูปงาม (2545) “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ”
ภาคินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วิศรุต บำรุงศรี (2550) “ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ออม
ทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด” วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชา
สหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมคิด รัตนวงศ์ (2542) “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกรรมการกลุ่มเกษตรกร
ในภาคใต้” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สงขลา มหาวิทยาลัยทักษิณ
- สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด (2556) *ข้อบังคับสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด*
..... (2556) รายงานกิจการประจำปี 2556
- เสน่ห์ สภาพันธ์ (2551) “ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคมบาเจาะ
จำกัด” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อนันต์ ทับอินทร์ (2551) “การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
กรป.กลาง มะปรางมัน ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี “จังหวัดสระแก้ว” จังหวัดสระแก้ว ค้นวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2557 จาก
www.sakaeo.go.th/th.wikipedia.org/wiki
- สาวิตรี ช่างสาร “เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชน” หน้า 9 ค้นวันที่ 28 มกราคม 2557 จาก
www.clt.or.th

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ
สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามทั้งหมดมี 3 ตอน
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของสมาชิก
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
2. ข้อมูลที่ได้รับจากการสอบถามครั้งนี้จะสรุปในลักษณะภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด
3. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ หากท่านเว้นข้อหนึ่งข้อใดจะเป็นแบบสอบถามที่ขาดความสมบูรณ์ ซึ่งไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการวิจัยได้
4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บไว้เป็นความลับ

นางมนต์ปรีชา ระวังศรี

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาสหกรณ์

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของ
สหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับข้อมูลลักษณะบุคคลของท่าน ดังต่อไปนี้
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของสมาชิก

1. เพศ

1. ชาย
 2. หญิง

2. อายุ (ไม่นับเศษของเดือน)

1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี 2. 31 – 40 ปี
 3. 41 – 50 ปี 4. 51 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษา
 3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า 4. ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ (ต่อเดือน)

1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000.-บาท 2. 5,001 – 8,000.-บาท
 3. 8,001 – 11,000.-บาท 4. 11,001 บาท ขึ้นไป

5. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์

1. น้อยกว่า 5 ปี 2. 6 – 10 ปี
 3. 11 - 15 ปี 4. 16 - 20 ปี
 5. 20 ปี ขึ้นไป

6. การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากแหล่งต่างๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ 2. จากการประชุมของสหกรณ์
 3. จากสมาชิกสหกรณ์ 4. จากแผ่นพับ โปสเตอร์
 5. จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ 6. จากบอร์ดประชาสัมพันธ์
 7. อื่นๆ (ระบุ.....)

8. การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากแหล่งต่างๆ

1. รับรู้เป็นบางครั้ง 2. รับรู้ค่อนข้างบ่อย
 3. รับรู้เป็นประจำ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด
คำชี้แจง ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด
ประกอบด้วย

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิก การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจของสมาชิก มีดังนี้

- มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกครั้ง
 มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกือบทุกครั้ง
 ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสามปีครั้ง
 น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนานๆครั้ง
 น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแทบไม่มีเลย

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	สามปีครั้ง	นานๆครั้ง	แทบไม่มีเลย
1. ท่านมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการขออนุมัติงบประมาณประจำปี					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบของสหกรณ์					
5. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆ ที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์					

2.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก มีดังนี้

- มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกครั้ง
 มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกือบทุกครั้ง
 ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสามปีครั้ง
 น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนานๆครั้ง
 น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแทบไม่มีเลย

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	สามปีครั้ง	นานๆครั้ง	แทบไม่มีเลย
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่มของสหกรณ์					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการร่าง/เสนอแนะ กฎระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ให้ทันเหตุการณ์					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์					

2.3 ระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ของสมาชิก การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิก มีดังนี้

- มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/กู้เงิน และรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์มากกว่าร้อยละ 90
- มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/กู้เงิน และรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์เกินกว่า ร้อยละ 70 ของทั้งหมด
- ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/กู้เงิน และรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์เกินกว่า ร้อยละ 50 ของทั้งหมด
- น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/กู้เงิน และรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์เกินกว่า ร้อยละ 30 ของทั้งหมด
- น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในขายผลผลิต/ซื้อสินค้า/ฝากเงิน/กู้เงิน และรับสวัสดิการผ่าน/ของสหกรณ์น้อยกว่า ร้อยละ 30 ของทั้งหมด

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากกว่า 90	70	50	30	น้อยกว่า 30
1. ท่านมีส่วนร่วมในการขายผลผลิตให้กับสหกรณ์					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการซื้อสินค้าจากสหกรณ์					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการฝากเงินกับสหกรณ์					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกู้เงินจากสหกรณ์					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการรับสวัสดิการของสหกรณ์					

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิก การให้ความหมายระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบของสมาชิก มีดังนี้

- มากที่สุด = 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบทุกครั้ง
 มาก = 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบเกือบทุกครั้ง
 ปานกลาง = 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบสามปีครั้ง
 น้อย = 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบนานๆครั้ง
 น้อยที่สุด = 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบแทบไม่มีเลย

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	สามปีครั้ง	นานๆครั้ง	แทบไม่มีเลย
1. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ด้านการถือหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ด้านธุรกิจสินเชื่อ/เงินกู้					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ด้านธุรกิจเงินรับฝาก					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ด้านธุรกิจการรวบรวมผลผลิต					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ด้านธุรกิจซื้อ					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามแผนงานประจำปี					

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ท่านมีปัญหา/อุปสรรค ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ปัญหา / อุปสรรค	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์					
2. เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่เกิดมีประโยชน์ โดยตรงกับสมาชิก					
3. ไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์					
4. ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์					
5. สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก					
6. การให้บริการของเจ้าหน้าที่					
7. การให้บริการของคณะกรรมการ					
8. การเดินทางไม่สะดวก					
9. สินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ(เช่น คุณภาพ ราคา)					
10. อื่นๆ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางมนต์ปรีชา ระวังศรี
วัน เดือน ปีเกิด	3 พฤศจิกายน 2516
สถานที่เกิด	อำเภอสอง จังหวัดแพร่
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) สถาบันราชภัฏลำปาง พ.ศ. 2539
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว ศาลากลางจังหวัดสระแก้ว ชั้น 3 ต.ท่าเกษม อ.เมืองสระแก้ว จ.สระแก้ว
ตำแหน่ง	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ

